

LIETUVOS KAIMAS ŠIANDIEN IR RYTOJ Kultūrinės veiklos rūpesčiai

Dr. Leonas Milčius

Gražia tradicija tapo Lietuvos Žemės ūkio universitete rengiami atviri pokalbiai svarbiausiais žemės ūkio, kaimo plėtros, ūkininkų gyvenimo ir darbo klausimais. Ir šį kartą į Universiteto tarybos posėdžio salę prie vieno didžiulio stalo susirinkę mokslininkai, politikai, kaimo kultūros darbuotojai buvo pasiruošę aptarti kaimo žmonių dvasinę būklę, švietimo, kultūros bei kitus svarbius dalykus besikeičiančiame kaime. Susirinkusių pasveikinęs universiteto prorektorius, prof., habil. dr. Romualdas Deltuvus pasidžiaugė, kad universitetas yra ta vieta, kurioje daugiau nei prieš dešimtį metų prasidėjo žemdirbių sąjūdis, iškėlęs ne vieną esminį pasiūlymą. Jis palinkėjo, kad ir šių dienų svarstybos taip pat būtų dalykiškos ir naudingos.

Labai griežtai neigiamas kaimo reformų pasekmes vertino vienas iš aktyviausių šiose svarstybose dalyvavusių – prof. Romualdas Grigas. Jis apgailestavo, kad socialinę tvarką pas mus stengiamasi palaikyti organizacinėmis, o ne natūraliomis priemonėmis, t.y. ne per kultūrą, kaimo bendruomenę. Jis perspėjo, kad stengiantis vis-

ką apibrėžti tūkstančiais įstatymų, pats valstybės vaidmuo žmonėms tampa atgrasus. Profesorius apgailestavo, kad ir įstatymai Seime priimami labai nekvalifikuotai, nes juos rengti ir aptarti parengtus projektus visai nekviečiami patyrę ekspertai. Jis ypač pabrėžė dvasinių vertybių, kultūros svarbą ir čia pat pažymėjo, kad vis plačiau įsigali vadinamoji "modulinė" kultūra, kai dvasiniai ir politiniai įsitikinimai tampa greitai keičiama arba net parduodama preke. Malonu, kad profesorius, kaip jau ne vieną kartą, savo pranešime daug dėmesio skyrė tautos ir tautiškumo reikšmei. "Tauta yra nuostabi socialinės organizacijos forma, – sakė prof. R. Grigas. – Vakarai tą jau ima suprasti, o pas mus vis dar ignoruojama tautos reikšmė. Taip vyksta vien todėl, kad mums trūksta strateginės galvosenos". Susirinkusiems politikams profesorius siūlė nevengti diskusijų su kūrybiniais darbuotojais, nes vieni politikai negali sukurti perspektyvios, gyvybingos valstybės. Tai parodė ir nepasisekę eksperimentai su kaimu, kuriame vykdomas reformas galima įvardinti kaip jo naikinimą.

Nuoširdus susirūpinimas kaimo reikalais jautėsi ir rašytojo, Kovo 11-osios Akto signataro Romo Gudačio pasisakyme. Jis, kaip marijampolietis, apgailestavo, kad jau artimiausiu metu dėl uždarmų cukrinių runkelių ir linų perdirbimo fabriekų, greitai Lietuvos laukuose galime ir

Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje

Lietuvos Prezidento Antano Smetonos sukakčių minėjimo rengimo komiteto nariai, susirinkę į pirmąjį posėdį. Sėdi (iš kairės): Irena Kazlauskienė, Dana Bazienė, pirm. Irena Kriaučiūnienė, ALTS pirm. Petras Buchas, žurn. Edvardas Šulaitis. Stovi: Oskaras Kremeris, Pranas Povilaitis, Juozas Žygas, Leonas Maskaliūnas, Juozas Mikulis ir Vaclovas Mažeika. (Skaitykite 4 p.)

nebematyti linų žydėjimo. Rašytojas siūlė, kad gal geriau Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetį pažymėti naujų mokyklų ir bibliotekų atidarymu, o ne jų uždarymu, kaip kad dabar daroma. "Lietuvoje pradeda vyrauti fejerverkinė, teatralizuota kelių minučių kultūra, – sakė R. Gudaitis. – Visur įsivyravo didžiuliai kontrastai, bet dabartinio kaimo kontrastai yra per daug sunkūs ir per daug skaudūs".

Kalbėtojas taip pat stebėjosi gigantiškai išsplėtusiomis apskričių administracijomis, kuriose paprastas kaimo žmogus jaučiasi, lyg pakliuvęs į neįveikiamą labirintą. "Saugokime savo kaimo savitumą, jo tradicijas. Juk dar turime senąsias sodybas. Vakarėčiai daug kur į mus dėl to žiūri su pavydu", baigdamas kalbą, pakvietė rašytojas.

Filosofijos ir sociologijos instituto darbuotojas Saulius Būdvytis, ilgą laiką dirbęs kaimo sociologu, pa-

brėžė žmonių poreikį bendrauti, būti tam tikros bendruomenės nariu. "Žmogui būti aiškioje grupėje, nelikti vienam yra vienas iš svarbiausių poreikių, – pažymėjo mokslininkas. – Daugelis žmonių kaimą laiko savo pirmąja bendrija. Dėl to kuriasi įvairios tėviškėnų bendrijos. Tai reikia sveikinti bei palaikyti. Ar dabartinės seniūnijos yra tikroji gyventojų bendrija, ar tik politinės administracijos įrankis", – klausė S. Būdvytis.

Lyg atsakydamas į jo klausimą, savo pasisakyme kaip tik ir kėliau seniūno bei seniūnijų vaidmenį dabartiniam kaimui, miesteliams, jų kultūriniam gyvenimui. Susiklostė labai negera padėtis, kai ne pačių gyventojų išrinktas, bet rajono mero paskirtas seniūnas gali atmetinai rūpintis gyventojų. Jam pakanka įsitemkti į paskyrusiam merui arba savivaldybėje daugumą vietų turinčiai politinei partijai ir tada jo buvimas seniūnijoje yra garantuotas. Dar blogiau, kai seniūnai specialiai keičiami, vadovaujantis tik politiniais interesais, kai tikroji gyventojų savivalda pačioje žemiausioje grandyje yra tik utopija. Kol gyventojai savo kaime ar miestelyje nesijaus šeiminingais, tol kalbėti apie bendrą tvarką, vaisingesnį kaimo kultūrinį gyvenimą, vargu, ar įmanoma.

Antras momentas, kurį norėjau pabrėžti, yra didžiulė socialinė nelygybė, įsivyravęs skurdas, samdomų žmonių beteisiškumas, kai jie už 200-300 litų per mėnesį yra priversti dirbti pačius sunkiausius darbus. Nenuostabu, kad tokie žmonės poreikį kultūrai keičia pačiu prasčiausiu ir pigiausiu alkoholiu.

Jų nusivylimą, netikėjimą ateitimi gilina ir nuolatiniai aukštų pareigūnų ar kai kurių politikų svarstymai apie Europos Sąjungai "nereikalingą" Lietuvos žemės ūkį, jų kalbos apie kaimo, kaip tokio gyvenimo būdo ir reiškinių, išnykimą. Ir dabar neatsisakau minties, kad kol kaimo atžvilgiu nebus tinkamos valstybinės ekonominės politikos, kol į kaimo ambulatorijas, bibliotekas, mokyklas bus žiūrima vien šaltomis ekonomisto akimis, kol galimybė kaimo vaikams gauti tinkamą išsilavinimą vis labiau darysis nepasiekiamą, tol kalbos apie kaimo kultūros gaivinimą liks tuščios ir bevaisės.

Taikliai ir dalykiškai apie kaimo kultūrą kalbėjo prof. Mečislovas Treinys. "Reikėtų kalbėti apie kaimo kultūrą ir kultūrą kaime, – sakė profesorius. Jis paaiškino: "Kultūra kaime yra sunykusi, ji nesivysto, kaimas vis mažiau tampa kultūros kūrėju. Ne ką geriau dabartinį kaimą galima vertinti ir kaip kultūros vartotoją. Paimama tik pati pigiausia masinė televizinė kultūra, arba net ir ta keičiama į vietinę pilstuko gėrimo "kultūrą". Mes turime sugebėti pateikti savas tautines vertybes taip, kad jas žmonės priimtų, kad jomis ypač domėtusi jaunimas", – ragino M. Treinys.

Su dideliu dėmesiu pokalbio dalyviai išklausė Seimo pirmininko pavaduotojo, filosofo Romualdo Ozolo kalbą apie visuomenės brenimo bei vystymosi tendencijas. R. Ozolas apgailestavo, kad daug kur mūsų valstybėje teisingumą pakeitė naudingumas. Dėl to visai neaišku,

(Nukelta į 4 p.)

Lankantis Kento universitete. Iš kairės: Dr. D. Brenner, rašytoja Aurelija Balašaitienė, universiteto prezidentė Carol Cartwright, Lituanistikos komiteto pirm. dr. Viktoras Stankus, Dr. H. Hochhauser, Mokslo skyriaus dekanas Joseph H. Danks. (Skaitykite 8 p.)

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVOS KARININKAI.** Lietuvos karo akademija išleido pirmuosius bakalaurus, kurie baigė ketverius metus trukusias studijas dieniniame skyriuje. Prezidentas Valdas Adamkus karininkais oficialiai paskelbė 62 akademijos auklėtinius, kuriems suteiktas pirmasis karininko - leitenanto - laipsnis. Krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius motorizuotų šaulių specialybę įgijusiems karybos bakalaurams įteikė diplomus, o akademijos vadovas brigados generolas Zenonas Kulys - specialius ženklus ir dovanas.

• **VALSTYBĖS PAREIGA.** Pasak "Lietuvos aid", Helsinkio Komisijos nuosavybės klausimais pirmininkas ne kartą kreipėsi į Lietuvos Vyriausybę, reikšdamas susirūpinimą dėl kliūčių, atstatant nuosavybę Lietuvoje. Buvo parengta rezoliucija, kviečianti pokomunistinių šalių vyriausybes grąžinti pagrobtą nuosavybę teisėtiems savininkams, o kai tai neįmanoma, išmokėti teisingas ir skubias kompensacijas. Kol kas šis raginimas nebuvo išgirstas. Tikėkimes, kad Vakarai nepriims mums šito, kai aktyviai belsimės į Europos Sąjungos vartus, baigia straipsnį dienraščio redakcija.

• **ATSISTATYDINIMAS.** Iš pareigų atsistatydino "Lietuvos aid" vyriausiasis redaktorius Rimantas Varnauskas ir bendrovės stebėtojų tarybos narys Arvydas Jockus. Dienraščio redaktorius R. Varnauskas sakė, kad jo atsistatydinimas susijęs su "Lietuvos aid" akcininko A. Pilvelio ketinimais padengti leidinio skolas. Pasak jo, kadangi jį išrinko konservatorių partijos skirta stebėtojų taryba, jis nebegali toliau eiti šių pareigų. Konservatorių partija kartu su buvusiu kultūros ministru (ir buvusiu šio dienraščio redaktoriumi) Sauliumi Šalteniu turi 44 proc. dienraščio akcijų. A. Pilveliui priklauso beveik 39 proc. akcijų.

• **SUKAKTIS.** 1940 m. birželio 19 d. Justas Paleckis Sovietų Sąjungos reikalavimu į aukštus postus Lietuvos vyriausybėje paskyrė komunistus: Mečislovą Gedvilą - vidaus reikalų ministru, Antaną Sniečką - Valstybės saugumo departamento direktoriumi. Pirmuoju savo dekretu tą pačią dieną M. Gedvilas nutraukė Lietuvių tautininkų sąjungos ir organizacijos "Jaunoji Lietuva" veiklą.

• **NE - RAUDONIESIEMS STABAMS.** Seimo narys Juozas Galdikas ragina išgirsti visuomenės balsą dėl Grūto sovietinių skulptūrų parko. Jis pristatė nutarimo projektą, kuriuo Vyriausybė turėtų atšaukti nutarimą steigti tokį parką.

• **JUODASIS SĄRAŠAS.** Australija įtraukė Lietuvą į sąrašą šalių, kurios laikomos nelegalių migrantų šaltiniu. Juodąjį sąrašą sudarė Australijos migracijos tarnybos, išnagrinėjusios duomenis apie asmenis, kurie pasilieka šalyje pasibaigus vizos galiojimo laikui.

• **ŠVENTĖ.** 60-ies metų jubiliejų pažymi Kauno sporto halė. "Sporto-halė Kaune yra vienintelė tokia puiki Europoje", - pasakė 1939-aisiais tuometinis Tarptautinės krepšinio mėgėjų federacijos generalinis sekretorius Viljamas Džonsas. "Šiems jo žodžiams be išlygų galime pritarti mes", - rašo pirmajame puslapyje "Kauno diena". Prie Kauno sporto halės atidengta paminklinė lenta, įamžinusi ir jos autorių, ir neišdildomą faktą Europos krepšinio istorijoje - lietuvių pergalę 1939-aisiais. "Linkiu, kad ir šiandieninei mūsų rinktinei, kitą savaitę išvyksiančiai į finalinį Europos čempionato turnyrą, po varžybų Prancūzijoje galėtume atidengti tokią istorinę lentą", - kalbėjo praeityje garsus krepšininkas, nūnai Lietuvos Kūno kultūros akademijos profesorius Stanislovas Stonkus.

• **A. BUTKEVIČIUS LIKO SEIMO NARIU.** Birželio 15 d. Seime vykusiam slaptame balsavime iš 112 dalyvavusių Seimo narių už tai, kad iš už sukčiavimą nuteisto parlamentaro Audriaus Butkevičiaus būtų atimtas mandatas, balsavo tik 70. Tuo tarpu pagal Konstituciją tam reikia ne mažiau kaip trijų penktadalių, arba 85 Seimo narių pritarimo. "Lietuvos rytui" Seimo narys N. Medvedevas sakė, jog jam nelengva apsispręsti, kaip balsuoti dėl A. Butkevičiaus, kol nenuteisti bankų grobstytojai. Audrius Butkevičius - Nepriklausomybės akto signataras, Lietuvos kariuomenės kūrėjas, pirmasis Krašto apsaugos ministras. (*Redakcijos pastaba: Audrius Butkevičius Seimo nariu buvo išrinktas apygardoje, kurioje balsavo ir užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai*)

• **MALONĖS PRAŠYMAS.** Dalis Seimo narių prašo Audriui Butkevičiui malonės. Atskiruose laiškuose malonės nuteistajam Seimo nariui prašo dvyliką Kovo 11-osios Akto signatarų: Kazimieras Motieka, Vytenis Andriukaitis, Nikolajus Medvedevas, Aloyzas Sakalas, Mykolas Arlauskas, Gediminas Ilgūnas, Povilas Aksomaitis, Vytautas Kolesnikovas, Leonas Milčius, Aleksandras Ambrazevičius, Kazimiera Prunskienė ir Algimantas Norvilas. Prezidento malonės nuteistajam parlamentarui taip pat paprašė Dotnuvos ir Paberžės klebonas tėvas Stanislovas. (*Pagal Eltos pranešimus*)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Birželio 10 d. NATO generalinis sekretorius Javier Solana Briuselyje paskelbė, kad karo aviacija sustabdo bombardavimus, nes Jugoslavijos kariuomenė pradėjo trauktis iš Kosovo teritorijos. Bombardavimai tęsėsi 78 dienas. Jungtinių Tautų Saugumo taryba nutarė pasiųsti į Kosovą taikos palaikymo kariuomenę, kurią sudaro apie 50,000 vyrų. Kosovo gyventojai, kurie buvo priversti bėgti iš namų ir ieškoti prieglobsčio kaimyninėse valstybėse, dabar galės grįžti į namus.

Tą pačią dieną trumpu žodžiu į tautą kreipėsi JAV prezidentas Bill Clinton. Jis pasidžiaugė NATO iškovota pergalė ir saugesne padėtimi pasaulyje, apgailestavo dėl Serbijos žmonių vargo ir kančių, nes jų vadai buvo nutarę išnaikinti Kosovo gyventojus albanus arba juos išvyti iš savo gimtųjų vietų. Prezidentas pažadėjo padėti serbams sukurti geresnę ateitį ir išreiškė viltį, kad jos vyriausybė pasirinktų laisvę ir toleranciją, o ne terorą ir priespaudą. Jis pažadėjo, kad taiką prižiūrintys kareiviai garantuos saugumą ne tik albanams, bet ir Kosovo serbams.

Prezidentas B. Clinton tą pačią dieną kalbėjosi telefonu su Prancūzijos prezidentu. Šio pokalbio metu jis pasakė, kad "po 20 metų mes suprasime

me, kad ši diena buvo viena iš svarbiausių Europai".

Sustabdžius aviacijos antpuolius, Jugoslavijos sostinė Belgradas vėl buvo apšviestas, žmonės šoko ir dainavo gatvėse. Jie buvo patenkinti, kad karo veiksmai pasibaigė. Kai kurie džiaugėsi, kad laimėta "pergalė". Tačiau nemaža dalis serbų suvokė, kad tenka švęsti ne "pergalę", bet kapituliaciją.

Jugoslavijos prezidentas Slobodan Milošević gyrėsi, kad serbai vieningai laikėsi prieš "agresorius", o kovose dalyvavo ne tik kareiviai, bet ir civiliai. S. Milošević paskelbė, kad per 11 savaičių bombardavimų žuvo 462 kareiviai ir 114 policininkai. Prezidentas pabrėžė, kad Jugoslavija neprarado Kosovo žemių: ši provincija toliau liks Jugoslavijos dalimi. Didžiausias laimėjimas esąs tai, kad taiką garantuoja Jungtinių Tautos. Prezidentas neminėjo, kad NATO karo pajėgos jau atvyksta į Kosovą. Jis taip pat neminėjo, kad ankstyvesnėse derybose, vykusiose Prancūzijoje, Vakarų valstybės siūlė Jugoslavijai daug palankesnes taikos sąlygas, bet jugoslavai tada jas atmetė.

Su besitraukiančia serbų kariuomene iš Kosovo traukiasi serbai, kurie bijo albanų keršto. Daugelis jų dėl savo likimo kaltina Jugoslavijos prezidentą serbą S. Milošević, kuris bandęs "kovoti prieš visą pasaulį". Daug jo kritikų yra ir tarp Serbijos aukštųjų karininkų. S. Milošević taikos sutartyje pažadėjo pašalinti minas, kurių palikta tūkstančiai. Kariuomenės vadai žadėjo išvežti visus kareivius per 11 dienų, tačiau minų surinkimas ir sunaikini-

mas gali užtrukti žymiai ilgiau. NATO kariuomenės vadai pareikalavo pristatyti žemėlapius, kuriuose pažymėti minų laukai, tačiau paaiškėjo, kad jugoslavai, minuodami įvairias vietas, ne visur juos pažymėjo.

Pirmieji į Kosovo teritoriją įžengė, kaip Maskva paskelbė, "per klaidą" Rusijos kariniai daliniai. Po jų atvyko anglų, prancūzų ir vokiečių kariai - iš viso 17,500. Amerikiečiai jūrų pėstininkai išsikėlė į smėlėtą Graikijos paplūdimį prie Thessalonika uosto, kur buvo sutikti gana nedraugiškai. Prie 2,000 jūros pėstininkų prisijungė dar 1,400 armijos kareivių, kurie į Kosovą atvyko tuoj po Anglijos karių.

Karo paliaubų dokumente nustatyta, kad Jugoslavijos kariuomenė galės stovėti ne arčiau kaip trys mylios nuo Kosovo sienos. Kai kur apsauginė zona siekia 15 mylių. Jugoslavijos lėktuvams draudžiama skraidyti virš Kosovo. Šioje provincijoje negalės veikti Serbijos radarų stotys, turės būti išvežtos visos priešlėktuvinės raketos ir artilerijos pabūklai.

Jugoslavijoje jau pasigirdo opozicijos balsai, dėl visų nelaimių kaltinantys komunistą S. Milošević. Paprasti kareiviai kalba, kad Serbija priėmė NATO reikalavimus, nes sostinės ponai tris paras neturėjo elektros šviesos. Vakarų pasaulio vadai įspėjo ir radikalus - Kosovo albanus, kad jie nebandytų keršyti serbams, nes tuo pakenktų paliaubų susitarimui. Ir prezidentas B. Clinton pabrėžė, kad taiką bus galima išsaugoti, tik remiantis demokratijos ir žmogaus teisių gerbimo principais.

Keliais sakiniiais

• JAV, atsiliepdamos į Pasaulio Maisto agentūros prašymą padėti badaujantiems korėjiečiams, pažadėjo Šiaurės Korėjai duoti dar 400,000 tonų maisto produktų. Šiaurės Korėja už tai atsislygino, pakviesdama amerikiečius inspektorius patikrinti požeminius įrenginius. Buvo manoma, kad juose Šiaurės Korėja gamina savo branduolinę bombą. Inspektoriai rado didelį tunelį. Šiaurės Korėjos valdžia dar 1994 m. užtikrino, kad atominė bomba ji neplanuoja gaminti.

• Indija ir Pakistanas toliau derasi, kaip išvengti dar vieno konflikto dėl Kašmiro teritorijos, kurią Jungtinės Tautos paskirstė į dvi nely-

gias dalis, palikdamos daug musulmonų tikėjimo išpažinėjų gyventi hindi teritorijoje. Pakistanas daug metų reikalauja suteikti Kašmiro gyventojams teisę balsavimo būdu nuspręsti, kuriai valstybei jie nori priklausyti. Tie kaimynų ginčai tapo dar pavojingesni, kai abi valstybės įsigijo branduolinių ginklų.

• Lenkijos vyriausybė, spaudžiama žydų tarptautinių organizacijų, įsakė katalikų organizacijoms pašalinti apie 300 kryžių, pastatytų netoli nacių okupantų mirties stovyklos Auschwitz. Vyriausybė leido palikti tik didįjį, 26 pėdų aukščio kryžių, pastatytą Popiežiaus Jono Pauliaus II vizito proga. Tačiau lenkų

parapijos, stačiusios kryžius, primena, kad mirties stovykloje buvo žudomi ne tik žydai, bet ir lenkai katalikai.

• Neseniai išrinktas Nigerijos prezidentas paleido į atsargą 93 aukštus karininkus, tarp jų ir 25 brigados generolus. Dar 29 aukšto laipsnio karininkai prarado ne tik vietas, bet ir milijonus dolerių, uždirbtus nešvarių būdu.

• Pagarsėjusi Tarptautinio teismo prokurorė, kanadietė teisininkė Louise Arbour, išgirdusi apie žudynes Kosovo provincijoje esančiame albanų kaime, reikalavo teisės tą vietą apžiūrėti ir pasikalbėti su vietiniais gyventojais. Tačiau Jugoslavijos (*Nukelta į 3 p.*)

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. – Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams – \$35.00, pusei metų – \$20.00, pirma klase – \$58 • Oro paštu į užsienį metams – \$110.00. • Atskiro numerio kaina 70 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašiniai nespausdinami.

Redakcijos skiltis

Prieš įvykusį faktą

Daugiau kaip du mėnesius pasaulis su nerimu sekė įvykius dar vienoje apgriuvusios komunistinės sistemos imperijoje – Jugoslavijoje. Ten dėjos sveiku protu nesuvokiami dalykai: slaviškasis šovinizmas dar kartą griebėsi žiauriausio smurto. Šį kartą jo taikinyje atsidūrė albanai, nuo neatmenamų laikų gyvenę vadinamojoje Kosovo provincijoje. Dar kartą pasitvirtino, kad iki begalybės išbujojęs "didžiosios" tautos (Sovietijoje – rusų, Jugoslavijoje – serbų) išulumas, susimaišęs su pamišėliška komunistine ideologija, o ypač jausdamas nebeišvengiamą kruvinųjų imperijų žlugimą, gali ryžtis žiauriausiems tarptautiniams nusikaltimams. Pamynus bet kurias tarptautinių santykių normas, metamas iššūkis pasaulio tautų bendrijai, visuotinei taikai, sąžinei.

Pasaulį tiesiog norima vėl pastatyti prieš įvykusį faktą: neįtikusi tauta jau išpjauta. Net nesiruošiama aiškintis, kuo nusikalto tie eiliniai albanų (čečėnų, totorių, lietuvių, latvių ir t.t.) tautų nariai, gyvenę savo gana nelengvą, netgi vargingą gyvenimą, iš niekur neatsikraustę, tikėję, kad čia užaugins savo vaikus, kaip ir juos tėvai užaugino, o atėjus laikui, ramiai atguls gimtųjų kaimų ir miestelių kapinaitėse. Bet komunistinis žvėris vėl priminė, kad jis dar pajėgia žudyti. Tai, ką dabar atskleidžia tarptautinių organizacijų atstovai, lankydami Kosovą, atrodo niekaip nesuderinama su dvidešimto amžiaus pabaigos civilizacija: masinių žudynių aukų kapavietės, gyvų sudegintų skeletai, pūvantys lavonai šulinuose.

NATO valstybės išleido nesuskaičiuojamą daugybę pinigų, kad sutramdytų nuo savo pačių žiaurumo išprotėjusius nusikaltėlius ir pagaliau privertė juos trauktis. Tačiau tomis dienomis, kai jos jau galėjo lengviau atsidusti, atsiradus galimybei atkurti taiką ir ramybę, staiga Koso-

ve pasirodė rusų tankai. Kaip ir 1940 metų birželio 15 d. Lietuvoje, taip dabar Balkanuose įsiveržusi kariauna pasivadino išvaduotojais, taikdariais, tautų draugystės skelbėjais. Apstulbusiam pasauliui iš pradžių paaiškinta: atseit, įvyko klaida, kariuomenės vedliai kažką supainiojo. Tačiau įsitvirtinus, kaukę galima ir nusimesti, nes klasta labai greitai išaiškėjo. Tai buvo suplanuota avantiūra, pateisinama tik jau minėtu pastatymu prieš įvykusį faktą: štai jums neprašytas "sajungininkas"! Ir nors avantiūristų grupuotė jokios didesnės karinės jėgos neturi, ji elgiasi iššaukiančiai: reikalauja, kad ją girdytų, šertų, aprūpintų ryšiais, praleistų papildomus dalinius. Ruošiasi pasilikti ilgai. Už kelių mėnesių jau sakys: "O mes – vietiniai!" Ir kaip jau ne kartą buvo, didžiųjų valstybių vadai, užuot nurodę nekviestą svečią paimiti už pakarpos ir palydėti spyriu į užpakalį, bejėgiškai mandagiai skėsčioja putniomis rankutėmis: "Klaida, neapsižiūrėjimas, nesusipratimas..." Tuo tarpu tie, kurie pasiuntė įsibrovėlius, lyg nieko nebūtų atsitikę, iš Vakarų bankų toliau reikalauja naujų milijardų. Nors apleistose Rusijos platybėse vis grėsmingiau kyla bado šmėkla, bet Kremliaus valdžia vėl žvangina ginklais Baltijos jūros pakrantėse, repetuodama, kaip čia staigiau susidorojus su tautų pasipriešinimu, kaip susigrąžinti į laisvę išsiveržusias valstybes ir užgrobti naujas. Išbadėję kareiviai tam labai tinka. Jau pati vadinamųjų "manevrų" metu naudojama terminologija, karinių operacijų pavadinimai, kareivių tarpe diegiama politinė isterija aiškiai rodo, kad vėl rengiamasi naujam "išvadavimui". Tuo tarpu Rusijos užsienio reikalų viceministras, atsilosęs minkštasuolyje Palangoje, su neslepama panieka meta: "Lietuvos politikų šie manevrai neturi dominti. Pasikalbėsime Maskvoje..."

Juozas Žygas

Atėjūnai labai greitai savo tikrąjį veidą parodė. Tiksliau pasakius, net nesistengė geriau prisistatyti. Gal būtų todėl, kad vadovavosi posakiu:

– Lietuva bus – tik be lietuvių!

Jeigu jie taip galvojo, tai net nerado reikalo prie tų taikytis, kurių vis vien neliks! Be to, ilgai netruko, kad pastebėtų, jog lietuviai nėra ir galbūt niekada nebus jiems palankūs.

Areštai visą laiką vyko. Iš po nakties žmonės pasigedavo tai vieno, tai kito. Tai matėsi mokyklose, kuomet atsirasdavo tuščios vietos, ir įstaigose – kuomet likdavo tuščios kėdės. O apie tai teirautis ir aptarinėti nebuvo galima. Jeigu kas daug teiraudavosi, tai ir pats dingdavo.

Visame krašte išviešpatavo siaubas. Žmonės buvo kviečiami į NKVD būstines, kur būdavo smulkiai apklausinėjami apie save, gimines, bendradarbius ir pažįstamus. Ypatingas dėmesys buvo kreipiamas į gimines, gyvenančius užsienyje. Žmonės pradėjo vienas kitu nebepasitikėti. Visi jautė, kad kažkas įvyks.

Tik niekas negalėjo įsivaizduoti to, kas 1941 m. bir-

želio 14-tos nakties metu vyko. Miegančius žmones pakėlė šunų staigimas ir daužymas šautuvų buožėmis į duris. NKVD-istai ir jų talkininkai iš miego prikeltiems ir išsigandusiems žmonėms liepė nedelsiant pakuotis, pasiimti rūbus ir maisto tolimai kelionei. Žmonės, iš miego prikelti, išsigandę pasimetė ir nežinojo, ką reikia griebti. Kadangi buvo vasara, tai daugelis šiltų rūbų nepasiėmė. O apie geriamą vandenį ir paprasčiausius vaistus tai beveik niekas nepagalvojo. Iš miego pabudinti vaikai, matydami verkiančias motinas, garsiai pravirko. Šunys, jausdami nelaimę, staugė be perstojo. Prie jų prisijungė ir tolimesnių apylinkų šunys. Trėmėjai (ne baudėjai) norėjo savo nusikaltimus nakties tamsa pridengti. Bet jiems tai nepavyko, nes šunys visoje Lietuvoje kaukė. Tai buvo siaubo naktis, kuri į Tautos atmintį ašaromis, klyksmais ir krauju įsirėžė. Ir ji niekuomet neturi būti užmiršta!

Visoje Lietuvoje tebuvo tik aimanos tegirdimos. Nors daugiau kaip dešimtmetį teroras siautėjo, bet pirmųjų atminimas liko šurpiausias. Jie reiškė mūsų Tautos genocido pradžią. Be to, kuomet pirmasis išvežimas užklupo, tai žmonės buvo tam visai nepasirengę. Juk sveikas protas

negalėjo suvokti, kad XX-ame amžiuje galėtų kas nors panašaus vykti. O mes, kurie pasitraukėme, taip apsisprendėme, daugiausia prisimindami tuos trėmimus. Gal dar prisimindami Rinių miškelį.

Žydai per tūkstančius metų mini Babilono nelaisvę. Iš Babilono nelaisvės žydai sugrįžo ir atstatė savo valstybę. Tačiau tik mažas skaičius sugrįžo iš Sibiro tremties. Ir tie patys grįžo su palaužta sveikata. Be to, Tėvynė jų išskėstomis rankomis nelaukė. Lietuvoje buvo ir tebėra daug tokių, kuriems jie yra krislas akyse. Jie apie pačius trėmimus nenori kalbėti. Nori net jų sąvoką pakeisti. Vietoje trėmimų jie kalba apie "represavimą". Tokie "represavimai" jau matomi ir mūsų spaudoje. LDDP valdymo metu buvo bandoma įpiršti, kad "moralinės traumas patyrė tiek persekiojamieji, tiek ir patys persekiojami". Tokie pasakymai buvo girdimi iš pačių aukštųjų sluoksnių.

Yra pavojus, kad po naujųjų Seimo rinkimų "buvusieji" vėl gali sugrįžti. Tokius atvejus reikia numatyti ir iš anksto jiems pasirengti, kad ir toliau istorija nebūtų iškraipoma ir perrašinėjama. Nors ir dabar mokyklų vadovėliuose trėmimai ir komunistinis teroras beveik visai neminimi.

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

bendradarbiavimą.

• Vis daugiau ženklų, kad pirmoji ponija Hillary Clinton kandidatuos į Senatą kaip demokratų partijos atstovė iš Niujorko. Savo kandidatūrą jau atšaukė Atstovų rūmų narė demokratė Nita Lowey, pasakiusi, kad neapsimoka skaldyti partijos jėgų.

• Tautinis Afrikos kongresas, laimėjęs Pietų Afrikos parlamento rinkimus, dar sustiprino savo daugumą, sudarydamas koaliciją su iš Indijos atvykusiuja partija. Ši koalicija turės parlamente dviejų trečdalių daugumą ir, jei norėtų, net galėtų keisti valstybės konstituciją.

• Pietų Korėjos karo laivai visą savaitę sekiojo Šiaurės Korėjos žvejų laivus Pietų Korėjos teritoriniuose vandenyse. Pasirodžius komunistų valdomos Korėjos dalies laivams, Pietų Korėjos kariai pasiruošdavo kovai, bet šiau-

riečiai pasitraukdavo. Tokios provokacijos tęsiasi ir toliau. Bijoma, kad gali prasidėti karo veiksmai. Šiauriečiai svetimoje teritorijoje gauda vėžiukus.

• Trinidade buvo panaiškinta mirties bausmė, bet valdžia tris narkotikų pirklius pakorė už žmogžudystes. Karibų salose net 250 žmonių laukia mirties bausmės. Vien Trinidade jų yra 106. Manoma, kad ir kitos salos pradės bausmes vykdyti.

• Čilėje šiemet gruodžio mėnesį bus renkamas prezidentas. Pirminius balsavimus užtikrintai laimėjo "centro kairės" koalicijos siūlomas Ricardo Lagos.

• Naujasis Kubos užsienio reikalų ministras Felipe Perez Roque paskelbė, kad Kuba kreipsis į teismus ir reikalaus, kad JAV apmokėtų Kubai padarytą žalą. Anot komunistinio režimo atstovų, Kubos nuostoliai siekia 181 milijardą dolerių.

LIETUVOS KAIMAS ŠIANDIEN IR RYTOJ

(Atkelta iš 1 p.)

kokią valstybę norime kurti ir kokia ji bus. "Neišspręstas valstybės ir asmens turto klausimas, valstybės turtas gali būti ir nepelningas", – teigė Seimo atstovas.

Kalbėdamas apie kaimą R. Ozolas aiškino, kad kaimo prekė nebūtinai yra tik pagaminta produkcija, kad savotiška kaimo gamyba gali būti ir jo kuriama kultūra, kitų šalių atžvilgiu nepakartojamas tautinis savitumas. Dėl to kuo mažiau žmonių turi išeiti iš kaimo, nes mes valstybę kuriame ne metams ar dešimtmečiams, bet begalybei. R. Ozolas taip pat apgailestavo, kad neseniai Seime priimtas Ūkininkų ūkio įstatymas yra netinkamas, kad jis įteisina tik esamą tinkamą, bet nesukuria tvarkos kaime. "Įteisinimas smulkus 3 ha ūkis užkerta kelią kurtis stambiam ūkiui, o uždelstas žemės gražinimas – veikiantis žemės rinkai. Europos Sąjunga užgrius mums ant galvų, tad turime turėti kelis ar kelias dešimtis tūkstančių stiprių ūkininkų", – sakė Seimo vicepirmininkas. Jis taip pat apgailestavo, kad gal du trečdaliai dabartinių kaimo gyventojų taip ir numirs, neprisitaikę prie naujų gyvenimo sąlygų, neišdrįsę atsisakyti nepelningos žemės ūkio veiklos, nepradėję kito, naudingesnio verslo.

Teorinius samprotavimus gražiai papildė iš toliau atvykę svečiai, kuriems betarpiškai tenka dirbti kaime ir visi keliama klausimai yra jų gyvenimo ir darbo kasdienybė. "Atrodo, kad visi vienu metu kalbame ir suvokiame, jog yra ne kaimo gaivinimo, bet jo pabaigos problema, –

sakė Metelių regioninio parko darbuotojas Jonas Juravičius. Šiandieniam kaime žmonių santykiai baisūs, nes nekenčiama to, kuris yra protingesnis. Agrarinės reformos tarnybos darbuotojai daugiau žiūri kaip susitvarkyti savo žemę, o paskirti seniūnai – kaip įtikti savivaldybėje esančiai valdančiajai partijai".

"Alkanas žmogus yra labai piktas, – lyg pritardama ankstesniam kalbėtoji teigė Užliedžių (Kauno raj.) bibliotekininkė Rita Skridailienė. Jeigu kaime nebus darbo, kultūra gali iš viso išnykti. Jau ir šiandien kultūros namai turi pasikeisti, daugiau padėti žmonėms kaip pragyventi, kaip susirasti darbą, arba kaip įgyti naują specialybę". R. Skridailienė pažymėjo, kad kultūros židiniai kaime yra ne vien kultūros namai ar bibliotekos, bet ir pradinės mokyklos, ambulatorijos, paštas. Dėl to ir šių įstaigų uždarymas kaime reiškia jo laipsnišką žūtį. Susirinkusiems politikams ir mokslininkams bibliotekininkė priminė, kad kaime gyvena ypatingi žmonės, turintys labai skirtingus ekonominius interesus, gyvenantys skirtinguose turtiniuose, socialiniuose sluoksniuose ir dėl to jie yra labai susiskaldę. Į kaimo problemas, į kultūros poreikį negalima žiūrėti vienareikšmiškai, kaimui negalima primesti vien neigiamų ar teigiamų apibendrinimų.

Nors pokalbyje dar dalyvavo Seimo nariai Virmantas Velikonis ir Kęstutis Vai-

tulaitis, tačiau svarstybų dalyviai labai pasigedo valdančiosios politinės partijos Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) ir Krikščionių demokratų partijos atstovų, jų nuomonės apie kultūros padėtį kaime ir kelius, kuriais jie siūlytų eiti, kad Lietuvos kaimas neliktų vien gražiu prisiminimu ar pačios žemiausios kultūros vartotoju.

Nors šių svarstybų dalyviai ir nepriėmė kokio nors bendro pareiškimo, rezoliucijos ar konkretaus siūlymo, tačiau, kaip pasakė pokalbiui vadovavęs Žemės ūkio Universiteto docentas Romualdas Povilaitis, toks "apvalusis stalas" yra labai reikalingas. Jeigu gerai žinosime esamą padėtį ir jos priežastis, tai rasime ir atsakymą, rasime ir vaistą net pačiai sunkiausiai ligai. "Šiandien labai svarbu visoms politinėms partijoms, mokslininkams ir visuomenės veikėjams pradėti kalbėti ir aiškintis kartu, netgi tokius sunkius ir sudėtingus klausimus, kaip žemės ūkio gamybos, kaimo išlikimo ir kt." – apibendrinamas pokalbį teigė doc. R. Povilaitis.

Gera, kad apie tai nors kalbama, mažiau vėliau, pokalbiui pasibaigus. Bet kiek apie tai buvo kalbėta Lietuvos Tautininkų sąjungoje ir jos Seimo frakcijoje, kiek daug buvo parašyta pareiškimų ir net programų. Reikėjo tik įsiklausyti. Neįsiklausyta. Būtų gerai, kad nors šį kartą nerimo šauksmai būtų išgirsti. Ne, ne kaip priekaištas, bet kaip kvietimas veiksmui, darbui, mūsų visų lopšio – kaimo labui.

Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje SUDARYTAS PREZIDENTO A. SMETONOS MINĖJIMO KOMITETAS

Vaclovas Mažeika

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdyba savo posėdyje, įvykusiame kovo 31 d., nutarė šį rudenį surengti buvusio Lietuvos prezidento Antano Smetonos 125 m. gimimo ir 55 m. mirties sukakčių minėjimą. Kad minėjimas apimtų plačią lietuvišką visuomenę, nutarėme kvieisti į komitetą kitų organizacijų atstovus bei lietuviškoje veikloje pasižymėjusius asmenis. Komitetui pirmininkauti pakviesta ponė Irena Kriaučeliūnienė.

Pirmasis šio komiteto posėdis įvyko gegužės 5 d.

"William Tell" kavinėje. Į pasitarimą atvyko ir komitetą sudarė šie asmenys: pirm. Irena Kriaučeliūnienė, Dana Bazienė, Irena Kazlauskienė, Oskaras Kremeris, Leonas Maskaliūnas, Vaclovas Mažeika, Juozas Mikulis, Pranas Povilaitis, Edvardas Šulaitis ir Juozas Žygas. Pasitarime nedalyvavo, bet taip pat į komitetą yra pakviesta Matilda Marcinkienė. Kaip svečias dalyvavo Tautinės Sąjungos valdybos pirmininkas Petras Buchas.

Pasitarimui pirmininkavo Irena Kriaučeliūnienė. Visų

pirma reikėjo nustatyti minėjimo laiką ir vietą. Aptarus visas galimas datas, buvo nutarta minėjimą surengti lapkričio 21 d., sekmadienį, Pasaulio Lietuvių centro apatinėje salėje. Visiems komiteto nariams buvo paskirtos pareigos ir nė vienas jų neatsisakė. Tokiu būdu Tautinės sąjungos iniciatyva sudarytas prezidento Antano Smetonos sukaktims paminėti komitetas pradėjo darbą. Tenka tik palinkėti jam geros sėkmės.

PASAULIS IR LIETUVA

* **SUARTĖJIMAS.** Susitikime su Kinijos Centrinės karinės tarybos vicepirmininku Zhang Wannian Rusijos Federacijos Saugumo Tarybos sekretorius Vladimir Putin pareiškė: greitai keičiantis padėčiai pasaulyje, Rusijos ir Kinijos santykiai įgijo strateginį pobūdį, kuris kyla iš daugia-
polio pasaulio sampratos. Jis pasiūlė nustatyti nuolatinius veiksmingus ryšių kanalus. (INETRFAX)

* **VILTIS.** Lietuvos Seimas išreiškė viltį, kad Rusija parodys gerą valią ir, vykdydama išpareigojimus Europos Tarybai, nedelsdama grąžins Lietuvai ambasadų pastatus Romoje ir Paryžiuje. Tai sakoma birželio 17 d. Lietuvos Seimo priimtoje rezoliucijoje. Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis neatmetė galimybės, kad Lietuvai gali tecti pradėti bylinėtis su Rusija tuo atveju, jei Maskva ir toliau vilkins ambasadų pastatų grąžinimo klausimus. (INTERFAX)

* **KVIETIMAS.** Rusijos UR ministro pirmasis pavaduotojas Aleksandr Avdejev, lankydamasis Palangoje, žurnalistams pareiškė, kad Maskva laiko Rusijos ir Lietuvos santykius pavyzdiniu kaimynų bendradarbiavimu. Pasak A. Avdejevo, svarbiu įvykiu dviejų šalių santykiuose gali tapti Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus vizitas į Maskvą, kuris, kaip manoma, įvyks šiais metais. A. Avdejev įteikė V. Adamkui B. Jelcino kvietimą atvykti į Maskvą. (INTERFAX/BNS)

* **RUSIJOS MANEVRAI.** Lietuvos Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas žurnalistams Palangoje pareiškė, kad Lietuva nereiskia susirūpinimo dėl birželio 21-26 dienomis numatytų Rusijos karinių pratybų "Vakarai-99". Rusijos UR pirmasis pavaduotojas Aleksandr Avdejev sakė, kad šios pratybos – "eilinės, ir Lietuvos politikų neturi dominti". Pratybose numatoma atlikti operacijas "agresijai Vakaruose atremti" ir "nugalėti agresorių bei atkurti Rusijos ir sąjunginių valstybių teritorinį vientisumą". (INTERFAX, BNS)

* **DRAMATIŠKI RINKIMAI.** Birželio 17 d. Latvijos Seimo nariai rinko valstybės prezidentą. Latvijos prezidentu gali tapti kandidatas, surinkęs ne mažiau kaip 51 Seimo nario balsą. Ketvirtajame rate iš rinkimų kovos iškrito "Latvijos kelio" kandidatas Anatolijus Gorbunovas. Po penktojo rato pasitraukė Naujosios partijos kandidatas, kompozitorius Raimondas Paulas. Tos pačios dienos vakare 21 val. surengtas neeilinis parlamento posėdis, kuriame partijos turėjo iš naujo iškelti savo kandidatus. (BNS, INTERFAX)

* **LATVIJA SEKA LIETUVOS PAVYZDŽIU! PREZIDENTĖ – IŠEIVIJOS ATSTOVĖ.** Rinkimuose dalyvavo trys kandidatai – užsienio reikalų ministras Valdis Birkavas, visuomenės veikėja Vaira Vike-Freiberga ir ekonomikos ministrė Ingrida Udrė. Didžiausias Seimo blokas, turintis 55 vietas – Liaudies partija, Tėvynė ir laisvė bei Socialdemokratų partija iškėlė kandidatę į prezidentus buvusią Kanados piliėtę, 61 metų amžiaus akademikę Vairą Vike-Freibergą. Vakariniame balsavime dalyvavo 84 nariai iš 100. Už Vairą Vike-Freibergą balsavo 50 narių, už V. Birkavą – 21, už V. Udrę – 12. Nutarta perbalsuoti dėl vieno netikslaus biuletenio.

Paskutinio balsavimo rezultatai: pirmą kartą Latvijos istorijoje prezidentė išrinkta moteris – Vaira Vike-Freiberga. Už ją balsavo 53 deputatai, t. y. tiek pat, kiek 1996 metais už Guntį Ulmanį. V. Vike-Freiberga pažadėjo tęsti Latvijos įsijungimą į ES ir NATO. (BNS, REUTERS, DPA)

* **KĄ NUTEISTI SIŪLO RUSIJOS DŪMA?** Rusijos Valstybės Dūma priėmė nutarimą "Dėl būtinumo patraukti atsakomybėn NATO generalinį sekretorių Javierą Solaną – agresijos prieš Jugoslavijos Sąjunginę Respubliką organizatorių". Dokumente sakoma, jog Valstybės Dūma "savo pareiškimuose ir nutarimuose dėl padėties Balkanų pusiasalyje raidos ne kartą pažymėjo nusikalstamą NATO agresijos prieš Jugoslaviją pobūdį". Aukščiausi NATO pareigūnai ir pirmiausia generalinis sekretorius Ch. Solana, pažymima nutarime, "primdami sprendimą pradėti karo veiksmus prieš Jugoslaviją, padarė karinį nusikaltimą ir turi būti nubausti". Valstybės Dūmos nutarimas nusiųstas prezidentui Borisui Jelcinui ir vyriausybės vadovui Sergejui Stepasiniui. (ITAR-TASS)

* **KOSOVO ATEITIS.** Reikės 2 metų, kol Kosove galės įvykti laisvi rinkimai. ESBO pirmininkas, Norvegijos užsienio reikalų ministras Knut Vollebaek sakė, jog pasiruošimas demokratiniams rinkimams yra viena iš pagrindinių ESBO misijų. Vollebaek sakė, jog po derybų su Jungtinėmis Tautomis aišku, kad ESBO vaidmuo bus visiškai civilinis. Reikės nuveikti daug paruošiamųjų darbų prieš rinkimus, – teigė Vollebaek, – pirmiausia tam reikalingos socialinės sąlygos, demokratinės partijos bei laisva spauda. ESBO turėtų paruošti ir juridinę sistemą bei apmokyti policiją. K. Vollebaek pritarė taikos palaikymo pajėgoms Kosove, tačiau atmetė pasiūlymą įkurti atskirą Rusijos zoną. (REUTERS)

Philadelphia, PA ATŠVĘSTAS LIETUVYBĖS ŽIDINIO JUBILIEJUS

Šv. Andriejaus lietuvių parapijos Filadelfijoje 75-toji gyvavimo sukaktis, atšvęsta kartu su parapijos administratoriaus kun. Petro Burkausko 20-tuoju kunigystės šventimų jubiliejumi, jau praeityje. Šventė, kuriai ruošiasi daugiau kaip pusmetį, pradėta balandžio 24-osios popietės koncertu. Iš Filadelfijos ir jos plačių apylinkių suplaukę lietuviai ir amerikiečiai svečiai gėrėjosi iš Lietuvos į jubiliejinę iškilmę pakviesto Lietuvos Dailės muziejaus "Kanklių" ansamblio koncertu. Lietuvių namuose esančioje Čiurlionio salėje trys kanklininkės, du birbynininkai ir solistė savo profesionalumu, gerai parinktu ir suderintu repertuaru nustebino klausytojus. Šie profesionalūs muzikai, grojo ne vienu, bet keliais instrumentais, o kur reikėjo, prisidėjo savo balsais. Pirmoje koncerto dalyje ansambliciai, pasipuoę tautiniais rūbais, atliko liaudies kūrybą, dainuojant solistei Aušrinei Stundytei, Lietuvos operos pažibos Irenos Milkevičiūtės mokinei. Buvo sužavėti ne tik jos balso grožiu, scenine laikysena, bet ir sugebėjimu palydėti kai kurias dainas, grojant skudučiais ar mušant būgnėli.

Antroje koncerto dalyje ansamblio nariai pateikė lietuvių kompozitorių kūrybą. Senieji muzikos instrumentai buvo pakeisti į sumodernintus koncertinius, o ansamblio nariai persirengę stilizuota senovės pilaičių gyventojų apranga. Nuostabiai nuskambėjo solistės A. Stundytės padainuota Dalios arija iš J. Gruodžio operos "Dalia". Vokaliniame cikle, kuriame perduota įvairių lietuvių

Anilora Mašalaitienė

kompozitorių kūryba, stebino ne tik muzikinis atlikimas, bet ir kiekvieno ansamblio nario sugebėjimas savo balsą naudoti kaip instrumentą. Skambėjo taip, lyg scenoje būtų buvęs didžiulis orkestras.

Koncerto repertuarą pristatė ir paaikšino kanklininkė Aušra Juškevičienė. Jam pasibaigus, ansamblio vadovė docentė Lina Naikelienė padėjo kun. P. Burkauskui už pakvietimą dalyvauti Šv. Andriejaus parapijos deimantiniame jubiliejuje ir jam įteikė didžiulę verbą. Verba taip pat buvo apdovanota jubiliejinio komiteto narė Roma Krušinskienė, kuri sėkmingai suderino ansamblio keliones į 11 Amerikos lietuvių telkinių.

Balandžio 25-osios anksčiau popietę parapijiečiai ir gausūs svečiai rinkosi į Šv. Andriejaus lietuvių parapijos bažnyčią iškilmingoms padėkos Mišioms. Vykę altoriaus pertvarkymo ir atnaujinimo darbai dieną prieš iškilmes buvo sėkmingai užbaigti. Altorius skendo gėlėse, o iš naujai išdekoruoto bažnyčios kupolo žvelgė ką tik nutapyti sovietmečio kankinio arkivyskupo Mečislavo Reinio ir seserų kazimieriečių vienuolyno steigėjos Motinos Marijos Kaupaitės atvaizdai. Kaip žinia, jie abu yra kandidatais į Bažnyčios palaimintuosius ir, kaip tikimasi, į šventuosius. Besirenkantiems į bažnyčią, šventišką nuotaiką kėlė kvinteto koncertas. Lauke išsiriavusios tautiniais rūbais vilkinčios moterys ir mergaitės sudarė garbės palydą dalyvaujantiems vyskupams ir gausiems kun-

gamis, nusitęsusių nuo altoriaus iki klebonijos durų.

Pagrindiniu šv. Mišių aukotoju buvo Filadelfijos vyskupas pagalbininkas Robert P. Maginnes. Lotyniškai Šv. Mišias giedojo garsiojo "Philadelphia Singers" choro solistai. Kompozitorių A. Budrecko, J. Švedo, ir A. Mikulskio kompozicijas atliko "Kanklių" ansamblis. Dvi giesmės lietuviškai sugiedojo parapijos choras, vadovaujamas Anelės Kaulinytės. Pamokslą lietuvių kalba pasakė vysk. Paulius Baltakis, anglų – Šv. Jurgio lietuvių parapijos Filadelfijoje klebonas, prel. dr. Juozas Anderlonis. Abu pamokslininkai prisiminė buvusius parapijos klebonus, parapijos kūrėjų pasiaukojimą, prieš 75-rius metus kuriant šį lietuvių židinį. Jie sveikino kun. P. Burkauską už jo sėkmingas pastangas ne tik išlaikyti, bet ir ugdyti prieš septynerius metus planotą uždaryti parapiją. Skaitymus atliko seselė kazimierietė Genovaitė Kripas ir Jūratė Krokutė-Stirbienė.

Po Šv. Mišių sveikinimo žodį tarė vysk. R. P. Maginnes. Atsidėkojant už parapijai skiriamą ypatingą dėmesį, jis buvo apjuostas lietuviška juosta, kurioje įtausta jo pavardė ir vardas.

Po Mišių pro garbės sargybą dvasiškai sugrįžo į kleboniją, kur prel. Thomas Hilferty pašventino lietuviškais motyvais išpuoštą ir 21-ajam šimtmečiui įruostą modernią parapijos raštinę. Ši raštinė specialiai dedikuota prel. T. Hilferty, kuris prieš septynerius metus arkivyskupijai rekomendavo neuždaryti šv. Andriejaus parapijos.

Iš bažnyčios svečiai ir parapijiečiai nuvyko į istorinius Filadelfijos Lietuvių namus. Žemutinėje salėje užkandžiavome. Po valandos 250 puotos dalyvių persikėlė į didžiąją Čiurlionio salę, kurią skoningai išpuošė Lino Kučo vadovaujama jubiliejinės puotos komisija. Prie kiekvienos svečiui skirtos vietos gulėjo suktuvinis, 142 puslapius turintis jubiliejinis leidinys. Redaktorė Angelė Puodžiūnienė, į šį leidinį subūrusi Vyt. Volerto, Balio Raugo, Jeannie Dorr, kun. Petro Burkausko straipsnius apie Šv. Andriejaus parapiją, daug prisidėjo prie pastangų įamžinti JAV lietuvių buitį. Į kiekvieną leidinio egzempliorių atminčiai buvo įdėta Lietuvoje išauta tautinė juostelė su įrašu "Šv. Andriejaus parapijai – 75".

Šv. Andriejaus lietuvių parapijos 75-mečio šventėje. Priekyje – klebonas P. Burkauskas. Petro K. Vaškio nuotr.

Jubiliejinės puotos programai vadovauti buvo pakviesta Renata Kučienė, prieš septynerius metus vadovavusi parapijos gelbėjimo komitetui pasitarimuose su arkivyskupija. Jai patikėtas pareigas ji sėkmingai atliko. Gausūs sveikinimai jubiliatui kun. P. Burkauskui buvo trumpi ir taiklūs. Invokaciją sukalbėti buvo pakviestas parapiją nuo uždarymo išgelbėjęs prel. T. Hilferty. Padėkos ženklą jis taip pat buvo apjuostas tautine juosta su įtaustu jo vardu.

Po to sekė vakariėnė. Jos metu gražiai patarnauta, skambėjo fortepiono muzika. Vakariėnei pasibaigus, jubiliejinio komiteto pirmininkas Algimantas Gečys supažindino su prie garbės stalo sėdinčiais gausiais svečiais. Pirmasis sveikino Lietuvos Generalinis konsulas Niujorke Dr. Petras Anusas. Siekdamas susipažindinti su lietuvių mokslo ir kultūros laimėjimais JAV-se, Dr. Anusas suponia Filadelfijoje lankosi jau ne pirmą kartą. Kaip visuomet, taip ir šį kartą jo žodžio būta giliai prasmingo.

Sekė įvairių organizacijų sveikinimai, pradedant Lietuvių namų vadovybe (Vyt. Karalius ir Romas Tautkus), Filadelfijos LB apylinke (pirm. Vyt. Bagdonavičius), ir baigiant "Aro" sporto klubu (pirm. Rimas Gedeika), kuris sužinojęs, jog kun. P.

Burkausko savo laiku būta geru krepšininku, jam padovanojo krepšinio kamuolį su Arvydo Sabonio ir Šarūno Marčiulionio parašais.

"Kanklių" ansamblui atlikus trumpą muzikinę programą, žodis atiteko suktuvininkui kun. Burkauskui. Jis išreiškė džiaugsmą pasisekusia švente, dėkojo visiems, remiantiems šv. Andriejaus parapiją, gausiai dalyvaujantiems ir šias iškilmes ruošusiems. Prel. Leonas Peck (Peciukevičius), už pagalbą Lietuvos bažnyčiai neperseniausiai išrinktas Vilkaviškio vyskupijos kapitulos kanau-ninku, prasmingu žodžiu ir malda užbaigė jubiliejinę iškilmes.

Paminėtina, kad NBC televizijos kanalas žinių metu parodė dalį iškilmių Šv. Andriejaus bažnyčioje, o Filadelfijos arkivyskupijos oficiozas "The Catholic Standard and Times" balandžio 29 dienos laidoje išspausdino ilgoką straipsnį "St. Andrew's Celebrates 75 Years of Lithuanian pride". Straipsnyje paminėtas parapijos atgimimas, neseniai iš Lietuvos atvykusiųjų įsijungimas. Beje, jubiliejinėje puotoje trejetą stalų buvo užėmę neseniai atvykusieji. Puotos kainai esant 50 dol. asmeniui, iš jų pusės tai būta nemažos aukos ir solidarumo su kun. P. Burkausku išreiškimas.

Šv. Andriejaus lietuvių parapijos jubiliejinį pokylį praveda Renata Kučienė. Kairėje – jubiliejinio komiteto pirmininkas Algimantas S. Gečys. Petro K. Vaškio nuotr.

POEZIJOS ŠVENTĖS AIDAI

Jau pats žodis "poetas" nuo jaunų dienų man reiškė kažką paslaptingą, dvelkiantį dvasios grožiu, išmintimi, nenusakomu ryšiu tarp giliausios praeities ir tolimųjų ateities amžių. Tėvų ir senelių namų palėpėse rasdavau nepriklausomos Lietuvos metais išleistų knygų, jaunimo žurnalų, mokyklinių vadovėlių. Iš jų sklido kažkokia visai kitokia nuotaika, negu ta, kurią jautei įtemptoje pokario dienų aplinkoje. Iš pageltusių puslapių kalbėjo Maironis, kita Salomėja Nėris, Antanas Miškinis, Bernardas Brazdžionis ir daugelis kitų, kurių vaikiškoji atmintis neišsaugojo. Poezija atrodė neatskiriama nuo žodžių: Lietuvos valstybė, Dievas, tėvų meilė, gamtos grožis, šventė.

Bet kitas eiles kartais tekdavo "kalti" pokarinėje mokykloje. Jos beveik niekuo nesiskyrė nuo šūkių, išrašytų ant sienų ir tvorų. Klasėje deklamuojamas "proginis" eilėraštis sukeldavo tokią išpūdį, lyg kas nors pagaliu daužytų į skardos gabalą. Nebuvo paties svarbiausio dalyko – tyro jausmo.

Tačiau literatūros pamokų laukdavau: džiaugiuosi turėjęs puikius mokytojus, net toje įtampoje sugebėjusius atskleisti poezijos žavesį, įtraukusius į literatūrą būrelius, paskatinusius eiliuoti. Mokantis vyresnėse klasėse, kartais tekdavo dalyvauti literatūros vakaruose, į kuriuos atvykdavo poetai iš Vilniaus. Dvejoją išpūdį tie renginiai paliko. Viską pasaulyje užmiršę, klausydavomės su įkvėpimu deklamuojamų posmų apie pavasarį, jaunystę, Dubysos ar Minijos slėnius, Baltiją. Ir štai kažkokiu užlūžtančiu metaliniu balsu tas pats žmogus imdavo garsiai berti mechanškai sudėliotus beprasmiškus žodžių kratinius apie "tarybinę liaudį", "partiją", "didįjį spalį". Skubėdavo, lyg norėdamas kuo greičiau atsikratyti tarp dantų patekusio žvyro.

Studijų metais bene giliausius pergyvenimus sukeldavo literatūrinės vakaronės, į kurias suvažiuodavo kelių aukštųjų mokyklų literatai. Pasibaigus "oficialiai daliai", kur nors susispaudę bendrabučio kambarėlyje, deklamavome ir aptarinėdavome poeziją, negailėdami nė pačių didžiausių "autoritetų". O šalia poezijos iškildavo kitos – būties prasmės temos...

... Jau praėjo mėnuo nuo "Poezijos pavasario" šventės Klyvlende, tačiau ir dabar te-

begyvenu šviesiais jos išpūdziais. Matau susikaupusius klausytojų veidus, girdžiu visiškai kitaip skambančius lyg ir neblogai pažįstamų poetų balsus, tebejaučiu iškilmingą nuotaiką. Lyg būčiau sugri-

žęs į senelių namus, kur iš apglamžytų senųjų leidinių lapų į širdį sklisdavo niekada anksčiau nepatirtas švelnumas ir gėris.

Dažniau susirinkime į tokias šventes. J. J.

BALYS AUGINAS

GYVI PELENAI

Aš žarstau savo sudegusių
Dienų pelenus ir galvoju
Kad visi pelenai
Žemėje yra gyvi —
Nes nubyrėję žiedai
Kasmet sugrįžta
Į vasaros pievas atsigerti
Gyvojo žemės kraujo
Ir atsigaivinti
Mėlynosios jūros saulėje —

SVAJONIŲ GĖLĖS

Aš vis sėju ir sėju
Svajones,
Bet dygsta dagiai,
Piktžolės, pienės —
O jaučiu — sieloje
Žydi gėlės —
Sesės mano kelionės —
Nevystančios, mielos —
Tokios kasdienės —

Ir skinu aš svajonę —
Kaip gėlę,
Kaip vaikystės dieną
Pasakėlę.
Ir pinu į poezijos
Puokštę —
Aš su paukščiais skraidžiau,
Laimės saulę radau —
Gyvenu aš
Iliuzijų bokšte —

ŽYDĖJIMAS

Aforizmas

DŽIAUKIS
Kol saulė
Į akis tau šviečia,
Ir vėjo dvelkimą
Ant skruostų jauti —
Mūsų likimas —
Laukinio erškėčio:
Tu nužydėsi —
Žydės kit! —

ŠAUKSMAS

PAVYDŽIU gandrui,
Kuris žiemoja
Kitame žemyne,
Stypčiodamas prie Nilo upės,
Bet lizdą suka
Pasiilgęs Nemuno slėnio,
Ant mano tėviškės stogų —

Ir kai kasmet gandrai
Sugrįžta į savo namus —
Mano gimtinės miškai
Šlama paukščių giesmėm,
Palinksmėję pavasario saulėj,
Nes miškai būtų nebylūs
Ir liūdesio šešėliuose,
Jei paukščiai jų nekalbintų,
Pakabinę savo giesmę
Ant šakų —

Ir mano tėviškės stogai
Būtų labai nelaimingi,
Jei ant savo pečių nesūpuotų
Gandralizdžių —

O aš susukau lizdą
Tamsiam dangoraižių miške —
Tačiau pavasariais girdžiu
Tėviškės gandrų kalenimą, —
Ir tas nostalgiškas
Jų šauksmas
Man aidi tartum kūdikystės
Saulėtekio lopšinė —

POEZIJA

Ji svajonių orchidėja
Ant realybės ledo —
Ji čiulbanti aušra vargdienio pirkioj —

Ji — laužo liepsna:
Kaitrią jos kibirkštį
Nešioji kaip vaikystės pasaką —

Ji — apžavų jonvabalys,
Nušvietęs sielvarto veidą
Vasarvidžio burtų delčia —

Ir kaip erškėtrožė:
Žodžių žiedais apraizgiusi sielą,
Gyvenimui palikdama dyglius —

VASAROS ŽINGSNIAI

Motto: Mano akys piešia paveikslus,
kai jos — užmerktos.
Coleridge, "A Day Dream"

KAIP yra gera neskubėti
Atsigulus poilsiui pievoj —
Tie vasaros žingsniai gėlėti
Savo žiedais meldžiasi Dievui —

Ir laikas, atrodo, sustoja —
Tik girdi žemės širdį plakant —
Merkiasi akys — dangus užkloja
Ir sapnuose žengi per taką —:

Debesų skraidantys kilimai
Neša su svajonėm lyg pūką,
O jaučiu dangišką šilimą
Nuo žemės traukos atitrūkęs —

Ak, pakilsiu į naują rytojų —
Nežinau — žemėj ar danguje —
Rodos, laikas pailsės sustoja,
Rodos, ir aš esu tik svaja,

Lyg vėlė, sugrįžus į rojų,
Paklydus tarp vasaros žingsnių —
Su vasaros vėjais pradingsiu! —

Balys Auginas

Jaunimo puslapis

Skyriaus vedėja – Rita Augienė

Tęskime lietuviškąjį lavinimąsi

(Iš pasisakymo mokslo metų užbaigimo šventėje ir laiško mokinių tėvams)

Pirmiausia kreipiuosi į baigusius aštuntąjį skyrių. Viena mano pažįstama mokytoja norėdavo kasmet mokyti pirmąjį skyrių, nes jis esąs pats svarbiausias, sudarantis pagrindą visam tolimesniam mokymuisi. Ir tai tiesa. Juk visi – gydytoja ir teisėjas, inžinierius ir mokytoja – mokslus pradėjo pirmajame skyriuje. Bet kaip būtų atsitikę, jeigu jie po pirmojo skyriaus būtų nusprendę, kad jiems daugiau mokslo neberekia?

Mokymąsi būtų galima palyginti su dideliu pastatu. Jeigu tokį pastatą kas nors pastatytų be pamatų, nenorėtų jame gyventi ar dirbti, nes jis būtų netvirtas, galėtų greitai sugriūti. Tačiau jei statybininkas išlietų gerus, stiprius pamatus, bet ant jų nepastatytų sienų ir siūlytų jums ten gyventi, ar sutiktumėte? Pradžios mokykloje, kurią šiandien baigėte, įgijote gerą pagrindą tolimesniam mokslui. Bet atsiminkite, kad tai tik pagrindas aukštesniajam, dar įdomesniajam lavinimuisi. Nepalikite savo lituanistinio išsimokslinimo kaip nebaigto pastato, nors ir su gerais pamatais, bet be sienų ir be stogo. Rudenį lauksime jūsų visų "Aušros" aukštesniojoje lituanistinėje mokykloje. Pamokos vyks šeštadieniais priešpieť ir bus suderintos su tautinių šokių repeticijomis.

Kaip žinote, Klyvlende vėl veikia aukštesnioji lituanistinė mokykla. Pradžios mokykla (8-ių skyrių) mokiniams suteikia lituanistinio švietimo pagrindus: išmoko neblogai skaityti, įskaitomai parašyti ir supažindina su Lietuvos istorija bei geografija, su keliais žymiais rašytojais.

Vida Bučmienė
"Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos vadovė

tojaus. Tačiau gal dėl laiko stokos mokiniai ten neišmoksta taisyklingai rašyti, jų lietuviškas žodynas dar gana siauras, o nuodugniau aptarti istoriją bei geografiją ir šiek tiek išgilinti į lietuvių literatūrą pradžios mokykloje beveik neįmanoma dėl mokinių amžiaus. Todėl reikalinga aukštesnioji mokykla.

"Aušros" aukštesniojoje lituanistinėje mokykloje mokoma tai, kas, mano manymu, yra svarbiausia to amžiaus jaunimui lituanistinėje mokykloje išmokti. Būtent:

1. Lietuvių kalbos pamokų pagrindinis tikslas – išmokyti taisyklingai kalbėti bei rašyti, turtinti mokinių žodyną. Gramatiką kartojame ir mokome tik tiek, kiek reikia pagrindiniam tikslui pasiekti.

2. Literatūros pamokose aptariame namie perskaitytą tautosaką ir žymiųjų lietuvių rašytojų kūrybą. Aptariame veikalo turinį ir stilių, jo savybų ir universalumą; taip pat suvokiame, kaip literatūroje atsiskleidžia tautos charakteris.

3. Istorijos pamokose parbrėžiama lyginamoji istorija, istorinės raidos supratimas. Aiškinamės ne tik, kas įvyko, bet ir kodėl taip įvyko, kokios tų įvykių pasekmės ir ko tauta bei žmonija galėtų iš tų įvykių pasimokyti.

4. Geografijos pamokose pagilinamas Lietuvos fizinės geografijos pažinimas. Mokiniai supažindinami su dabartiniu administraciniu padalijimu. Daugiausia dėmesio skiriama ekonominei bei socialinei geografijai: kaip ir kodėl keitėsi žemės ūkis, kaip ir kodėl augo miestai, kokia da-

bartinė Lietuvos ekonominė bei ekologinė padėtis.

5. Kasmet bus po kelias tautinių šokių teorijos ir dainavimo pamokas bei keliolika pamokų apie krikščionybę Lietuvoje.

Ko mokiniams nereikės daryti? Nebus privaloma namie rašyti rašinius, bet bus suteiktos progos dalyvauti jaunimo rašinių ir poezijos konkursuose.

Ką mokiniams reikės daryti? Reikės perskaityti užduotus skaitinius, atsakyti į mokytojos paruoštus klausimus bei atlikti parinktus pratimus ir dalyvauti klasės diskusijose.

Numatytas pamokų laikas – šeštadieniais nuo 10:00 iki 12:00 v.r., kadangi šeštadieninių "Švyturio" pamokų nebus. (10-ajam skyriui – nuo 9:30 iki 11:30)

Kodėl verta lankyti "Aušros" aukštesniąją lituanistinę mokyklą? Štai kodėl:

1. Baigę šią mokyklą, jaunuoliai pajęs be vargo mokytis ar studijuoti Lietuvoje (gimnazijoje ar universitete, ištisai ar laikinai).

2. Šios mokyklos lankymas mokiniams padės mokytis amerikietiškoje mokykloje, nes visuose dėstomuose dalykuose – kalboje, literatūroje, istorijoje, geografijoje, kultūroje – bus dažni palyginimai su kitomis tautomis.

3. Įstojimo bei stipendijų prašymuose JAV universitetams aukštesniosios lituanistinės mokyklos lankymas ir baigimas vertinamas ne mažiau (dažniausiai – daugiau), negu užklausiniai užsiėmimai ("extracurricular activity") kasdieninėje mokykloje.

4. Kai kurie universitetai atleidžia baigusius aukštesniąsias lituanistines mokyklas

(Nukelta į 8 p.)

Neseniai atvykusiems į Ameriką IMIGRANTAI IR PABĖGĖLIAI

Raimonda Mikatavagė
28

Pasakojimas
apie du vadovus

"Uoliai dirbdami aštuonias valandas per dieną, galite tapti viršininku ir tada dirbsite dvylika valandų". –

Robert Frost

Besiplečiant jūsų verslui, gali prireikti pasamdyti kitus žmones ir jiems vadovauti. Pateikiame pasakojimą apie du vadovavimo būdus. Tik vienas iš jų yra tinkamas, o kitas – ne.

Kartą buvo du prekybos skyrių vadovai. Jie dirbo toje pačioje kompanijoje, turėjo vienodą pavaldinių skaičių ir atsiskaitinėdavo tam pačiam direktoriui. Darbo įtampa, užduotys ir jų įvykdymo terminai buvo panašūs. Abu vadovbininkai buvo darbštūs. Tačiau jie skyrėsi elgesiu su pavaldiniais. Vienas vadovas visus savo komandos narius laikė nevykėliais, o kitas, priešingai – nugalėtojais. Tai turėjo didžiulę įtaką abiejų grupių veiklos rezultatams.

Pirmasis vadovas nuolat rūpindavosi, kad žmonės žinotų, "kas čia yra bosas". Jis nuslėpdavo informaciją, kad galėtų valdyti, reikalaudavo beprasmisų ataskaitų, norėdavo, kad būtų pasiaiškinta už menkiausią veiklą, visada reikalaudavo, kad būtų daroma taip, o ne kitaip, ir retai kada ištardavo nuoširdų, malonų žodį. Šio vadovo veiksmams sukėlė nesaugumo jausmą, baimę, pyktį ir sužlugdė entuziazmą. Jo komandai labai sunkiai sekėsi parduoti.

Antrasis vadovas kiekviename savo komandos naryje sugebėjo išvystyti ką nors puikaus ir, pasitaikius progai, kiekvienam primindavo jo stipriąsias puses. Jeigu jam tekdavo pataisyti darbuotojo klaidą, pirmiausia primindavo, ką šis darbuotojas yra padaręs iš tiesų gerai. Kartais vadovas tiesiog nieko nesaikydavo apie klaidą, ir pavaldinys vien iš nutylėjimo suprasedavo, jog pasielgė neteisingai. Jis stengėsi daryti tai, ką japonai daro jau išties dešimtmečius – apsaugoti žmogaus orumą. Šis vadovas pa-

brėždavo, kaip svarbu dirbti komandoje, nebijoti imtis rizikos, siekti tobulumo ir pasitenkinimo savo veikla. Jo komandos rezultatai buvo vieni iš geriausių kompanijoje.

Kokia yra šio pasakojimo išvada? Jūsų elgesys su darbuotojais jums patiems pavirs arba košmaru, arba palaima. Geriausias būdas apginti savo interesus – nuoširdžiai rūpintis jums dirbančių žmonių nauda. Tai žino geri vadovai.

Marketingo pagrindai

Vienas sumanus verslininkas ant savo restorano durų pakabino lentelę: "Mes gaminame su meile!" Po kelių valandų jo konkurentas ant savo restorano durų pakabino tokį užrašą: "Mes gaminame su sviestu!"

Kai kurie neseniai atvykę į Ameriką, gali marketingą traktuoti skeptiškai ar net paniekinančiai. Galbūt jūsų šalyje į pelno siekimą žiūrima neigiamai? Net jei ir nesutinkate su marketingo samprata, labai svarbu ją suprasti.

Marketingas yra gaminio ar paslaugos kainos nustatymo, pardavimų skatinimo ir pateikimo procesas. Paprastai marketingas vykdomas, siekiant gauti pelną. Tačiau ir pelno nesiekiančios organizacijos, pavyzdžiui, bažnyčios, tai pat privalo vadovautis pagrindiniais marketingo principais, kad galėtų gyvuoti.

Kad uždirbtumėte nors kokį pelną, net jei būtumėte vienintelis asmuo, tiekiantis gaminius ar paslaugas, privalote maksimaliai išnaudoti visus marketingo elementus. Jeigu norite sėkmingai vykdyti marketingą, privalote labai gerai išmanyti savo gaminių arba teikiamos paslaugos kokybę. Privalote žinoti, kodėl vieni žmonės iš jūsų perka, o kiti ne. Pavyzdžiui, jei esate picos restorano šeimininkas ir norite išplėsti savo klientų ratą, būtų kvaila samprotauti: "Jeigu aš uždėsiu daugiau sūrio, pas mane ateis daugiau žmonių". Turite patenkinti klientus, atsižvelgdami į jų pageidavimus, o ne į savo spėliones. Jums gali atrodyti, jog klientai nori daugiau sūrio, o gal jiems iš tikrųjų norisi ne tokios ryškios šviesos, kiek romantiškesnės aplinkos.

Sudėtingiausias marketingo uždavinys, su kuriuo nesugeba susidoroti daugelis kompanijų – sužinoti, kas yra mūsų klientas, ko jis nori ir kaip geriausia pateikti tai, ko šis klientas nori. Kompanijos privalo žinoti dabartinius klientų pageidavimus ir numatyti, kaip jie pasikeis.

Šv. Kazimiero aukštesniosios lituanistinės mokyklos mokiniai ir mokytojai 1973 metais. Vida Bučmienė – vidurinėje eilėje, antra iš dešinės. A. a. Vlodo Bacevičiaus nuotr.

LITUANISTIKA KENTO UNIVERSITETE

Kento valstybiniame universitete (*Kent State University*) nuo 1972 m. veikia lituanistinė programa. Jos pradininkas – *Dr. John Cadzow*. Šiame universitete yra daugiau kaip 20 tūkst. lietuviškų knygų rinkinys, rengiamos vasaros lituanistinės studijos, veikia Lituanistinis stipendijų fondas, Etninio paveldo studijų programa (*Ethnic Heritage Studies Program*). Veikia Klyvlendo komitetas, remiantis šio universiteto lituanistinę programą.

Iš lietuvių ir kitų suaukottų pinigų sudarytas stipendijų fondas (*Lithuanian Fellowship Endowment*) išaugo nuo 48 tūkst. iki 134,000 dolerių. Iš jo dalinių palukanų (*Lithuanian Fellowship Income*) šiemet 6,695 dolerių paskirta stipendijoms. 800 dol. skiriama per semestrą lietuvių kilmės studentams, besimokantiems Kento universitete. Norintys gauti šią stipendiją turi kreiptis į dabartinį Etninių studijų centro direktorių *Dr. David Brenner* arba į jau minėtą Klyvlende veikiančią Lituanistinės programos komitetą. Jo pirmininkas yra šio rašinio autorius dr. V. Stankus, vicepirmininkas – Antanas Kalvaitis, vicepirmininkė spaudos ir informacijos reikalams – Aurelija Balašaitienė. Prie dviejų lietuvių studentų Kente šį rudenį prisidės ir Venta Civinskaitė.

Kad universitetas įvertina lituanistinę programą bei lietuvių įnašą į pasaulio mokslą ir kultūrą, dar kartą patvirtin-

no gegužės 28 d. įvykęs susitikimas su jo prezidente *Dr. Carol A. Cartwright*, kelių fakultetų dekanais, bibliotekos vadovybe ir Etninio paveldo studijų centro direktoriais.

Kento universiteto prezidentė *C. Cartwright*, vadovaujanti šiai mokslo įstaigai nuo 1991 m., džiaugėsi, kad mūsų apsilankymo metu jai buvo įteiktos knygos, skirtos universiteto bibliotekai. Tai M. Mažvydo 450 m. sukakties proga išleistos knygos, Vilniaus universiteto įkūrimo istorija, pirmoji Amerikoje išleista lietuviška knyga bei keletas kitų vertingų leidinių: katalogai, nurodantys, kaip susisiekti su bendrovėmis, pradėti bendrą verslą, prekybą su Lietuva.

Prezidentė pažymėjo, kad tų knygų įvairovė puikiai atitinka šio universiteto misiją. Tai patvirtino ir Mokslo skyriaus (*Arts and Sciences*) dekanas *Joseph H. Danks*, nurodęs, kad numatoma išplėsti universiteto įtaką, pritaikyti jo ekspertinius vertinimus aplinkos labui.

Universiteto prezidentė papasakojo, kad šioje aukštojoje mokykloje didelis dėmesys skiriamas tarptautinių ryšių programoms. Ji pasiryžusi ir toliau tęsti bei plėsti (universiteto, o ne Lietuvių stipendijų fondo lėšomis) Vilniaus ir kitų Lietuvos universitetų profesorių bei studentų

Bibliotekų ir žiniasklaidos skyriaus dekanas Mark Weber, archyvarė Barb Bass, Aurelija Balašaitienė, rinkinių koordinatorė Laura Bartolo.

apsilankymus Kente. Prezidentė buvo apjuosta tradicine tautine juosta, kurioje įtaustas žodis "Sveikiname". Šią juostą mūsų komitetui padovanojo LR Generalinė Garbės konsulė Ingrida Bublienė.

Šio apsilankymo metu susitikome su Bibliotekinių kystės ir žiniasklaidos (*Libraries & Media Services*) fakulteto dekanu Mark Weber, rinkinių koordinatorė Laura Bartolo, archyvarė Barb Bass, specialiųjų rinkinių kurtore Nancy Birk, kuri dar nuo *Dr. John Cadzow* laikų priima ir kataloguoja lietuviškas knygas. Koordinatorė Diane Centa papasakojo apie čia saugomų lietuviškų knygų,

žurnalų ir dokumentų būklę. Pavyzdžiui, "Varpo" ir "Auszros" originalai laikomi ne universiteto bibliotekoje, bet specialiaame pastate, kuriame įrengta mikroklimato reguliavimo sistema. Rimašausko archyvas, paties A. Stulginskio autobiografija bei kita dokumentacija laikoma archyvų kambaryje, o nacių koncentracijos stovykloje parašytas

Specialiųjų rinkinių skyriaus kurtorė Nancy Birk, įteikimų koordinatorė Diane Centa.

Onos Šimaitės dienoraštis – specialiųjų kolekcijų patalpoje.

Mūsų apsilankymas Kento universitete buvo susijęs su dar viena proga – į pensiją išlydėjome daktarą *Herbert Hochhauser*, kuris buvo šias perėmęs pareigas iš *Dr. J. Cadzow*. Daugelį metų būdamas Etninio paveldo studijų centro direktoriumi, jis rūpinosi Lietuvių stipendijų fondo augimu bei lietuvių kilmės studentų moksliniu aprūpinimu. Jo pareigas dabar perėmė *Dr. David Brenner*, kuris žada ir toliau tęsti bei tobulinti lituanistinę programą.

Dr. Viktoras Stankus
Lituanistinės programos komiteto pirmininkas

LIETUVIŲ CHARTOS 50-METIS

Pasaulio Lietuvių bendruomenės prašymu Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijos Ryšių departamentas išleidžia proginį pašto vokus bei proginį žymeklį 1999 metų birželio 14 dieną ir rengia pašto korespondencijos bei kitos filatelinės produkcijos antspaudavimą, skirtą Lietuvių Chartos 50-čiui paminėti.

Prieš 50 metų, t.y. 1949 m. birželio 14 d. Vokietijoje buvo paskelbta Lietuvių Charta, kuri tapo programiniu įpareigojamuoju dokumentu svetur gyvenančių lietuvių

siekimams ir organizuotai veiklai pagrįsti. "Charta – kiekvieno lietuvių sąžinei rašytas kodeksas" (V. Vaitiekūnas).

Pažymėdama šį jubiliejų, Pasaulio Lietuvių bendruomenės valdyba šiemet, liepos 17 d. rengia iškilmingą minėjimą Vasario 16 gimnazijoje Hiutenfelde, Vokietijoje. Šiais metais Lietuvių Chartos jubiliejų numatoma paminėti ir Lietuvos Respublikos Seime rudens sesijos metu.

Algis Rugienius
PLB vykdomasis vicepirmininkas

Tęskime lietuviškąjį lavinimąsi

(Atkelta iš 7 p.)

nuo svetimos kalbos reikavimu. Kai kur, papildomai išlaikius nesunkius egzaminus, suteikiamos universitetinės įskaitos ("credits"). Kai kur ir gimnazijos teikia įskaitas.

5. Subrendus bus lengviau dalyvauti lietuviškoje veikloje, vadovauti lietuviškomis organizacijoms ir, laikui atėjus, savo vaikus auklėti lietuviška dvasia.

Norėčiau mokinių registraciją atėinančioms mokslo metams praversti jau dabar, kad galėčiau iš anksto apsirūpinti reikalingais vadovėliais bei kitais reikmenimis.

Kviečiu į šią mokyklą stoti ir tuos, kurie anksčiau baigė Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, bet aukštesniosios mokyklos nelankė.

MUŽIKAS ALGIS ZABORAS DAR SUGRĮŠ Į ČIKAGĄ

Apie pusmetį praleidęs Čikagoje, Klaipėdos universiteto Menų fakulteto Chorvedybos katedros docentas Algis Zaboras gegužės 5 d. išvyko į namus. Pakviestas Lituanistikos tyrimų ir studijų centro pirmininko dr. Jono Račkausko, jis čia prisidėjo prie lietuvių muzikinės veiklos: talkino Lietuvių Operos kolektyvui, dirbo su jos choru, ruošdamas jį "Carmen" pastatymui. Atrodo, kad šią užduotį jis atliko labai gerai, nes Operos vadovybė jį pakvietė ir kitam sezonui, kuomet bus statoma "Traviata".

Be to, Dr. A. Zaboras Čikagoje esančiame J. Žilevičiaus – J. Kreivėno muzikologijos archyve rinko medžiagą apie JAV lietuvių choras ir apie dainininką Algirdą Brazį. Prieš išvykstant, buvo išleista jo parengta knyga "Lietuviška chordinė muzika JAV". 156 puslapių leidinys išspausdintas Lituanistikos centro pastangomis. Knygoje tilpo lietuvių kompozitorių biografijos, sužymėti jų

kūrinių rankraščiai ir leidiniai. Svečias taip pat dalyvavo tarptautiniame chorvedžių suvažiavime, įvykusiame Čikagoje vasario 24-27 dienomis.

Gegužės 4 d. vakare Čikagos Jaunimo centre įvyko atsisveikinimas su klaipėdiečiu. Dr. A. Zaboras dėkojo jį pakvietusiems bei priglaudusiems žmonėms: dr. J. Račkauskui, Čikagos Lietuvių Operos valdybos pirm. Vac-

lovui Momkui, vicepirm. Jurgiui Vidžiūnui, fotografui Jonui Tamulaičiui, Jaunimo Centro administratorei Skirmantei Migliniūnei ir kitiems. Jis prižadėjo po gero pusmečio vėl grįžti į Čikagą.

Prie "Carmen" operos pastatymo prisidėjo ir klaipėdietė solistė Nida Grigalavičiūtė, kuri pasirodė kaip viena geriausių šio spektaklio solisčių.

Edvardas Šulaitis

Klaipėdiečiai – Dr. Algis Zaboras ir solistė Nida Grigalavičiūtė – Čikagoje.

E. Šulaičio nuotr.

D V O K I A

Vladas Vijeikis

anketoje suklydo. Jam atimama pilietybė, jis ištremiamas ir atimama "Social security", kurią jis uždirbo. Taip buvo ištremtas Aleksandras Lileikis, Liudas Kairys ir daug kitų. Provokatorių džiaugsmui Liudas Kairys mirė atplėštas nuo šeimos, nuo savo numylėtos bibliotekos. Bet budeliams tai įprasta. Juk ir į Sibirą tremiant, buvo išardytos šeimos, nukankinti žmonės.

Paskutinis žingsnis, išniekinant Lietuvos himną, parodo "Holocaust" muziejaus vadovų moralę. O juk Amerikos valdžia prisideda prie to muziejaus išlaikymo. Tuo pačiu ir mes remiame tuos, kurie mus šmeižia. Tad, žydai, kurie skelbiatės Dievo išrinktąja tauta, žvilgtelėkite į save. Rasite daug nusikaltimų, už kuriuos ir Dievas, vargu, ar atleis.

Lietuvos himno išniekinimas labai skaudžiai paliečia ir sukelia bolševikmečio prisiminimus. Štai žydų skautų sąjunga, laisvai veikusi Lietuvoje, išugdė kelis sovietinius herojus.

"Office of Special Investigation" uoliai ieško nusikaltusių žydams. Bet dar neteko girdėti, kad paieškotų ir tų, kurie nusikalto prieš lietuvius ir kitas tautas. Gal to negalima? Bet kodėl?

Dabar žydai kaltina visą lietuvių tautą. Jų keršto apsvaigintos galvos nenori suprasti, kad Lietuva tuo laiku buvo vokiečių okupuota. Ar lietuviai turi taip pat atsakyti už sovietinės okupacijos metus, kada nusikaltimus vykdė žydai?

Popiežiaus apsilankymo Lenkijoje metu vyriausias Lenkijos rabinas pirštu dūrė į paliegusį popiežių, reikalaudamas, kad iš *Aushvitz* koncentracijos stovyklos būtų pašalintas kryžius. Kokio begėdiškesnio veiksmo dar reikia laukti?

Bibliniais laikais tūkstančiai angelų nusileisdavo ir padėdavo žydams sunaikinti priešus. Šiais laikais to stebuklo nėra, tad kitokiais veiksmais bandoma užvaldyti pasaulį. Reikalaujama, kad kryžių pašalinti iš to žmogaus, kuriam kryžius yra viskas: ir gyvenimas, ir mirtis. Tai aukščiausio laipsnio chu-

liganizmas!

Lietuvių patarlė sako:
"Bijo, kaip velnias kryžiaus."

KOMPOZITORIUS

APYSAKA

Dalila Mackialienė

(Tęsinys. Pradžia – 22 nr.)

Vyras, šluostydamas rankas į kelnų šonus, prabilo:

– Aš – Milkutaitis, o čia – mano vaikai. Koks čia skubus reikalas? Nespėjau net rankų nusiplauti.

Tarnautoja parodė akimis sėdinčią moterį, bet jis to judesio nesuprato. Kokių dešimties metų berniukas su paraitotomis nunešiotomis kelnėmis, saulės išblukintais, išsidraikiusiais plaukais, lyg slėpėsi už tėvo nugaros. Šalia tėvo stovėjo tryliktuosius užkliudžiusi, šviesius plaukus į kasas susipynusi mergaitė. Atviros melsvos akys žvelgė tiesiai į moterį, sėdinčią prie stalo. Ji jau veržėsi į moters pasaulį ir stovėjo gražioje pozėje, vis nustumdama plaukų sruogą nuo kaktos.

Tarnautoja, apžvelgusi juos visus tris, užklausė:

– Ponas Milkutaiti, jūs ieškote savo žmonos, dingusios karo metu. Ar esate gavę kokių žinių apie ją?

– Jokios žinėlės. Ir laikraščiuose skelbiau ir visur klausinėjau. Gal tik stebuklas galėtų ją man sugrąžinti. Bet šiais laikais stebuklų nėra, nes Dievas daugiau žemėje nevaikšto. Mano visos viltys jau seniai užgeso.

– Matote, ponas Milkutaiti, stebuklai įvyksta ir šiais laikais, – rankos mostelėjimu ji parodė Julijai atsistoti. Šioji sunkiai atsikėlė ir jau tiesė rankas į vyrą, šypsodamasi savo bedante burna. Bet staiga sustojo. Milkutaitis, žvilgtelėjęs jos pusėn, nususuko.

– Ar tai čia stebuklas? – paklausė su ironija. – Aš ieškau žmonos, o jūs rodote kažkokią pamėklę, – ir apsisukęs jau žengė durų link.

– Palaukite, – riktelėjo tarnautoja, – neišbėkite, reikalas dar nebaigtas!

Tuo metu berniukas, apėjęs tėvą, pasieniu prislinko prie moters ir pažvelgė jai tiesiai į akis.

Julija suriko:

– Vėjeli, mano sūneli!

– Mama! – suspigo berniukas ir krito į jos glėbį.

– Ar tai čia mūsų mama? – kreipėsi į tėvą Audrė. – Kiek atsimenu, mūsų mama atrodė visai kitaip, – nepasitikėjimu nuskambėjo Audrės žodžiai.

– Audrute, mano brangiausia! Mano dukrele! Išsvajota, mintimis išmyluota. Apraudota. Tavo ašaromis paplūdes veidelis toje baisioje pamiškėje liko mano akyse iki šiolei. Dabar tu graži, mano dukrele, – ir, apžvelgusi

aplinkui, užklausė:

– O kur Gintukas? Bėk, Audrute, surask jį. Aš noriu ir jį prie krūtinės priglausti. Bėk, dukrele, tada būsimė visi kartu. O, Dieve, Tu išklausėi mano maldą! Tu grąžinai man vyrą, vaikus. Dėkinga būsiu Tau per amžius! – meldėsi Julija, iškėlus rankas, pagauta ekstazės.

Milkutaitis, nutirpęs nuo staigmenos, sustingusiomis lūpomis tarė:

– Gintuko nėra. Jis mirė *Gotenhafen* ligoninėje. Aš ten nebuvau. Tik Audrė ir Vėjūnas jį aplankė. Mane, pabėgusį nuo rusų, pagavo vokiečiai ir pristatė kasti apkasą, – jis nutilo ir stovėjo, nuleidęs galvą.

Tarnautoja pasikėlė ir priėjusi visus keturis sujungė į vieną grupelę.

– Ponas Milkutaiti, eikite visi į savo pastogę. Rytoj surasime tinkamesnį butą, nes turimas bus jums visiems per mažas. Jūsų žmonai išrašysime papildomo maisto ir ji atsigaus.

Audrė, paėmusi motiną už rankos, pasuko link durų. Vėjūnas ėjo šalia iš kitos pusės. Julija žengė, vos pavilkdama kojas nuo nuovargio ir susijaudinimo, apsikabinusi vaikus. Gatvelėje telkšojo vandens klanai. Julija ėjo užsimerkusi, švytinti laime, vaikų vedama. Ji nejuto, kad kojos šlampa, einant per balas, kad keliai visiškai linksta. Pagaliau pasiekė baltą vieno aukšto namelį. Maži palėpės langeliai žvelgė į gatvę. Ten buvo kambarys, kuriame apgyvendintas Pranas Milkutaitis su vaikais.

Stačiais laiptais Pranas lipo pirmas. Vaikai, prilaikydami motiną, beveik nešė ją. Užlipę paguldė Juliją ant siauros lovelės. Ji buvo visiškai be jėgų. Tik gulėjo užmerkusi akis, bijodama pažvelgti į dabartį. Nejaukią tylą nutraukė vyras:

– Duok man savo dokumentus, eisiu sutvarkyti tavo priregistravimą. Reikės gauti maisto davinį. Kiekvienas kąsnis – labai svarbus, nes gyventi reikia.

Jis kalbėjo, stovėdamas prie mažo lango. Vaikai tylūs susėdo ant kitos lovelės. Jie jautė, kad nėra to džiaugsmo, kuris turėtų būti, sulaukus motinos po tiek ieškojimų. Ir staigus Julijos atsiradimas juos visus išmetė iš nusistovėjusios būsenos. Vėjūno akys, prisipildžiusios ašarų, bijojo net mirktelėti. Jis jau-

tėsi vyrą. Ir būtų didelė gėda, jeigu jis pravirktų. Bet skaudanti širdis reikalavo atsipalaidavimo ir jo skruostais jau srovėmis pliaupė vaikiškos ašaros.

Audrė neatitraukė akių nuo motinos. Ji negalėjo suprasti, kodėl motina taip pasikeitė. Ji atsimena, kokia graži buvo jos motina. Ji irgi tikėjosi būti tokia graži, kai užaugs. Ji visur ieškojo grožio ir džiaugsmo.

Julija, pakėlusį nuo grindų suplyšusią kuprinę, ištraukė iš jos suglamžytą popierių, kurį jai įdavė Erika, apleidžiant *Gotenhaven*.

– Gal šito popieriaus nereikėtų rodyti. Mat čia kita pavardė, ne mano. Gal tik pasakyti, kad atsirado Milkutaitienė, ir viskas.

– Kaip tai kita pavardė? – užklausė Pranas. – Tai tu buvai išteklėjusi? Na, dar to be-trūko, *frau Erna Kutzer*! Kas tas *Kutzer*? Latvis, vokiečių, o gal rusas? Gal vienas iš tų, kuris tave nusivedė į krūmus? Man vaikai pasakojo, kaip ten viskas buvo. Neįtikėtina, kad per tokį trumpą laiką spėjai net išteklėti. Tai kodėl nenuėjai pas tą *Kutzer*į? Gal net vaikų susilaukėte? Tai kur jie? – Pranas kapojo ir kapojo, lyg botagu per kraujuojančią žaizdą.

Julija rankos mostu jį sustabdė ir, jam nutilus, suunkštė, lyg nuskriaustas šunelis, sukritusi ant suplyšusios kuprinės. Audrė ir Vėjūnas prišoko prie motinos. Jie glostė jos veidą, vilgė šaltu vandeniu jos lūpas. Su popieriaus lapu darė vėją, nes palėpėje buvo šilta ir tvanku. Pranas vis vartė popierių rankose ir priėjęs pajudino už peties:

– Dabar tu turėsi eiti pas advokatą ir užvesti skyrybų bylą. Aš nežinau, kaip tu galėjai išteklėti neturėdama skyrybų su manim? Tau gresia kalėjimas už dvivyrystę.

– Aš nebuvau išteklėjusi ir jokio vyro neturėjau, – vos girdimai prabilo Julija. Tą pavardę man davė ligoninėje, kai atvežė be sąmonės. *Frau Kutzer* buvo neseniai mirusi, tai slaugė Erika jos pavardę ir užrašė ant mano ligos lapo. Aš negalėjau gauti jokio dokumento, nes neturėjau įrodymų, kas esu. Viskas buvo dingę. Tai taip ir likau *Erna Kutzer*. Slaugė Erika man buvo labai gera, tik jos rūpestingumas grąžino mane gyvenimui, aš jau buvau beveik mirusi. Tada net negalvojau, kad tas svetimas popierius gali padaryti kokių sunkumų.

The World is Changing!

Can you afford not to have Internet Access?
Xcelnet offers you One full Year of Unlimited Internet Access for \$125 with this ad. Web Hosting Starts at 19.95 / month.

Call now 216-382-9033

You will be online today. Guaranteed. Tired of busy signals? Excellent Service. Free E-Mail & Web Space.

SUPPORT IN LITHUANIAN AVAILABLE

Don't have a computer? We have new and refurbished systems starting from \$399.

Monitors and Printers available.

SPORTO ŽINIOS

LENGVOSIOS ATLETIKOS MĖGĖJŲ DĖMESIUI

LSK "Žaibo" lengvosios atletikos treniruotės vyksta pirmadieniais, antradieniais, ir ketvirtadieniais, nuo 6:45 v. v., *Forest Park School, 27000 Elinore Ave., Euclid, Ohio* bei trečiadieniais nuo 6:30 v. v. *Cuyahoga Community College, Western Campus, West Pleasant Valley Road* prie *York Road, Parma, Ohio*. Papildomos tre-

niruotės kitomis dienomis gali vykti pagal susitarimą.

Kviečiame prisijungti ir naujus narius, ypač vaikus (pradedant nuo 6 metų amžiaus). Pageidautina treniruotės lankyti bent du kartus per savaitę, jei tik yra galimybė. Papildomų žinių jums gali suteikti **Algirdas Bielskus**, tel. 216-486-0889 (7 suskambėjimai).

Kiek tik įmanoma, LSK "Žaibas" stengiasi dalyvauti įvairiose vietinėse amerikiečių varžybose, kaip *Junior Olympics, Ohio Games* ir kt. Tačiau svarbiausios varžybos bus metinės Šiaurės Amerikos baltijiečių ir lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės, kurios įvyks 1999 m. rugsėjo 11 ir 12 d.d., *Cleveland, Ohio*.

Šv. Jurgio parapijoje ATMINIMO DIENA

Gegužės 31 d. Šv. Jurgio parapijos 613-asis katalikų karo veteranų postas ir ramovėnai atšventė tradicinę Atminimo dieną. Iškilmės pradėtos klebonijos sode su trimto aidais ir JAV himnu, iki pusės stiebo keliant žvaigždėtąją vėliavą ir padedant gėles. Šventei skirtą žodį tarė veteranų kapelionas kun. Juozas Bacevičius. Veteranų

garbės sargyba šūvių salvėmis pagerbė kovose žuvusius karius. Priežnytyje prie paminklinių lentų klebonas kun. J. Bacevičius perskaitė pastaraisiais metais mirusiųjų veteranų ir ramovėnų pavardes. Jas skaitant, veteranų posto vadas J. Milikas simboliškai užgesino žvakes prie Šv. Sebastijono statulos. Kun. J. Bacevičius aukojo šv. Mišias

ir pasakė Atminimo diena skirtą pamokslą.

Iškilmės užbaigtos veteranų posto šeimininkų parengtais pusryčiais parapijos salėje. Vėliau posto vadas sveikino ir įteikė žymenis jo veikloje pasižymėjusiems nariams. Ramovėnų vardu šios šventės dalyvius pasveikino Vyt. Januškis. *Ger. J.*

Salve pagerbti kovose už laisvę žuvę kariai.

G. Juškėno nuotr.

Dievo Motinos parapijoje PAMINĖTAS A.† A. LIUDAS SAGYS

Birželio 20-ąją gražiai prisimintas prieš vienerius metus miręs žymus lietuvių tautinio šokio puoselėtojas a. a. Liudas Sagys. Anksti rytą, per "Tėvynės garsų" radiją nuskambėjo puikiai paruošta laida, skirta talentingojo menininko atminimui. Joje girdėjome buvusio šių valandėlių vadovo a. a. Juozo Stempuzio ir L. Sagio pasikalbėjimą, "Grandinėlei" grįžus iš koncertinės kelionės po Pietų Ameriką. Skambėjo nepakartojamos tautinių šokių melodijos.

Dievo Motinos Nuolatinės pagalbos bažnyčioje už a.

a. Liudą Sagį buvo aukojamos šv. Mišios, kuriose dalyvavo gražus būrys buvusių ir dabartinių "Grandinėlės" šokėjų. Klebonas Gediminas Kijauskas perskaitė nuoširdų Aleksandro Sagienės laiškėlį, kurį jis pavadino atvirąja išpažintimi. A. Sagienė pasidalijo mintimis apie pernai Lietuvoje mirusį Liudą, ypač pabrėždama jo ramų būdą, kuklumą, nuostabų darbštumą ir atsidavimą tautos kultūros puoselėjimui. "Grandinėlė" per 40 metų išugdė dvi lietuvių kartas, pamilusias savitą tautinio šokio meną, sugebėjusias gražiai atstovau-

ti Lietuvą margatautėje Amerikoje. Liudui Sagiui teko vadovauti ne tik išeivijos šokių šventėse, bet ir aktyviai įsijungti į Amerikos tautybių kultūrinį gyvenimą, derinti tautybių švenčių programas. Jis pelnė ne vieną Amerikos valdžios ir kultūrinių organizacijų apdovanojimą ir net simboliškai buvo paskelbtas miesto meru.

Po Mišių turėjome galimybę pamatyti Lietuvos kino studijoje ką tik sukurta dokumentinį filmą apie Aleksandrą ir Liudą Sagius. Jo kadrai atskleidė, kaip buvo dirbama išeivijoje, parodė,

kaip L. Sagys kūrė savo įstabias šokių švenčių programas, kiekvieną po darbo likusią valandėlę paskirdamas didžiajam viso savo gyvenimo pašaukimui. Per tautinį šokį jis ugdė meilę tėvų žemei, skatino meno kalbą įsijungti į kovą už jos laisvę. Visą itin vertingą savo archyvą Sagiai padovanojo Lietuvai, Klaipėdos universitetui.

O Liudas Sagys šiandien ilsisi Antakalnio kapinėse netoliese nuo savo bičiulio, tokio pat tautinių šokių meno puoselėtojo Juozo Lingio. Šių menininkų kūrybinio bendra-

darbiavimo nepajėgė išardyti net ilgametė Lietuvos okupacija.

Tiesiog nuostabu, kad Liudo Sagio darbą šiandien išeivijoje tęsia jo mokiniai. Juk "Grandinėlė" ir dabar pasirodo mūsų renginiuose. O ar suvoks žymiojo menininko atsidavimą, jo kūrybos svarbą Lietuvos jaunimas, į kurio sąmonę dabar taip persmelkiančiai skverbiasi primityvusis kosmopolitizmas, kurio tautinio orumo jausmas taip brutaliai slopinamas?

Jonas Jasaitis

Amžinybėn iškeliavo mūsų skyriaus narė

JADVYGA KVEČIENĖ

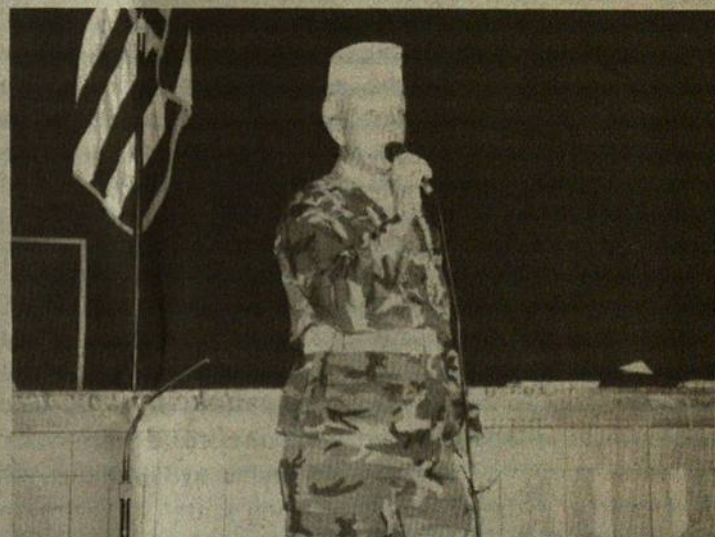
Užuojauta reiškiamė Velionės artimiesiems.

*Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos
Los Angeles skyrius*

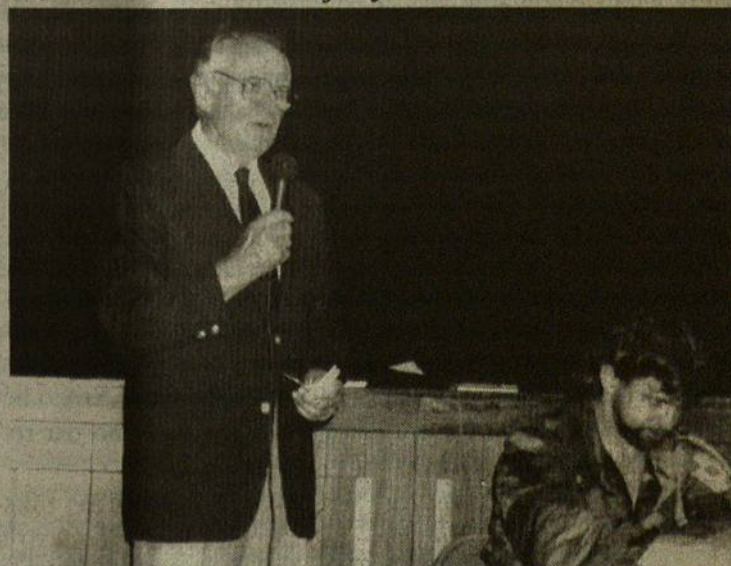
A.†A. EDVARDAS J. NEURA

Birželio 16d., eidamas 64-uosius metus, mirė Edward J. Neura, gyvenęs Strongsville, OH. Liko liūdinti žmona Carolyn, trys dukros: Bernice Neura, Corrine Powers, Maria Perhacs, sūnus Edward (Kim) Neura, Jr., dukraitės: Grant ir Maegan Powers, du broliai: Victor ir Pete, keturios seserys: Adela Pontikos, Aqua Witkowski, Ruth Carroll bei Irena Witner.

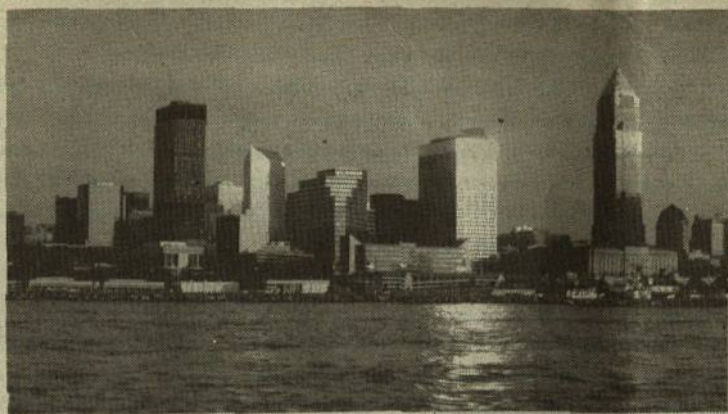
Velionis E. J. Neura – netolimoje praeityje gana aktyviai lietuviškoje veikloje dalyvavusios Neurų šeimos narys. Jis buvo pašarvotas "Waite & Son" laidotuvių namuose. Gedulingos šv. Mišios ir paskutinis atsisveikinimas su velioniu įvyko birželio 19 d., šeštadienį, St. Martin bažnyčioje. A. a. Edvardas Neura palaidotas St. Martin kapinėse, Valley City, OH. *"Dirvos" inform.*

Veteranų posto vadas J. Milikas sveikina susirinkusius į Atminimo dienos minėjimą. *G. Juškėno nuotr.*

Vytautas Januškis sveikina Atminimo dienos minėjimo dalyvius ramovėnų vardu. *G. Juškėno nuotr.*

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• LIEPOS 17 d. – trečioji "Gijos" gegužinė Beachland Park pokylių vietoje. Pradžią - 4 v.p.p.

• LIEPOS 18 d., 11:30 val. ryto – šv. Jurgio parapijos gegužinė šios parapijos sodyboje.

• RUGPJŪČIO 22 d. – Lietuvių klubo gegužinė Amerikos italų klube, toje pačioje vietoje, kaip ir 1998 m. Įvažiavimas iš Euclid g.

• RUGPJŪČIO 27 d. – Lietuvių kultūros darželių vakaras Gwin Estate sodyboje.

• RUGSĖJO 4-5 d. – metinės ŠALFASS golfo žaidynės vyks "The Reserve at Thunder Hill", Madison, OH. Rengia Klyvlendo Lietuvių golfo klubas.

• RUGSĖJO 11 d. – "Tėvynės garsų" radijo programos 50 metų jubiliejus: banketas, minėjimas, koncertas.

• RUGSĖJO 11-12 d. – metinės Šiaurės Amerikos baltijiečių ir lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės. Cuyahoga Community College, Parma, OH. Rengia Klyvlendo LSK "Žaibas".

• RUGSĖJO 25 d. – "Vokietų" moterų choro koncertas. Rengia vyresniųjų skautų "Židinys".

• SPALIO 9-10 d. – Lietuvių dienos, skirtos 100-osioms V. Kudirkos mirties metinėms. Rengia LB apylinkės taryba.

• SPALIO 16 d. – Baltijiečių bendravimo vakaras Lietuvių namuose. Rengia Klyvlendo Baltijiečių komitetas.

• LAPKRIČIO 14 d., nuo 11:30 v.r. iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos rudens festivalis.

• GRUODŽIO 18-19 d. – šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d., 9:30 v.v. – bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje.

Rengėjų dėmesiui!

Prašome laiku pranešti redakcijai apie tai, kad pasikeitė renginių laikas, vieta arba programa.

Visus skelbimus, kuriuos norėtumėte matyti laikraštyje kitą savaitę, pristatykite ne vėliau, kaip iki ketvirtadienio ryto (10 val.)

Administracija

"DIRVAI" AUKOJO:

J.Balbatas, Cleveland, OH, a. fa. Liudo Sagio atminimui 50
R.Binder, Cary, IL 30
A.Lauraitis, Palos Hts., IL 25
V.Sukys, Surfside, FL 25
A.Ubavičius, Canada 20
S.Lee, St. Petersburg FL 15
J.Stapulionis, Waterbury, CT 15
J.Povilaitis, Omaha, NE 10
O.Rinkus, St. Petersburg, FL 10
H.Belzinskis, Richmond, OH 5
J.Neverauskas, Munster, IN 5
J.Slapelis, Euclid, OH 5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

KLAIDOS ATITAISYMAS

"Dirvos" 22 nr., (birželio 1 d.) devintajame puslapyje išspausdintas ALT Los Angeles skyriaus skelbimas. Jo pabaigoje, nurodant Tragiškojo birželio minėjimo rengėjus, įsivėlė klaida. Turi būti: "Pietų Kalifornijos Latvių bendruomenė" (laikraštyje išspausdinta: "Pietų Kalifornijos Lietuvių bendruomenė").

Atsiprašome rengėjų ir skaitytojų. Redaktorius

NAUJI "DIRVOS" PRENUMERATORIAI:

1999 metų pirmajam pusmečiui baigiantis, pranešame, kad šiame (nuo sausio 1 d. iki birželio 18 d.) užsisakė "Dirvą":

1. M. Elijošius

Rexdale Ont. Canada
Užsakė Romas

Apanavičius

Holiday, FL
Medford, NJ
Chicago, IL
Marlborough, CT
Old Bridge, NJ
Euclid, OH
Cleveland, OH
Detroit, MI
Cleveland, OH
Chicago, IL
Mentor, OH
Westlake, OH
Guelph, Ont. Canada
St. Petersburg FL.
Užsakė Z. Glinskis, Ont. Canada

2. Joseph Kluonius
3. Maria Jasėnas
4. Juozas Placas
5. Antanas Šliogeris
6. Vilimas Naureckas
7. R. ir S. Stempužis
8. Liutauras Milevičius
9. Anelė Žiedas
10. Z. Jurgelaitis
11. Violeta Ginaitienė
12. Vidas Tatarūnas
13. D. Bankaitis
14. Zigmas Glinskis
15. Orand Amelia

16. Algimantas Strazdas
17. Ray Žiedonis
18. Estera Alšėnas
19. Vidurinė mokykla "Lietuvių namai" (Vilnius)
20. Josephine Suopis
21. Juozas Bubulas
22. P. Barbatavičius
23. Romas Zylė
24. A. Ragauskas
25. G. Kiaunė

Gerbiamus skaitytojus prašome mums pranešti, jeigu šiame sąraše pastebėjote netikslumų arba jūsų pavardė yra praleista.

Administratorius Juozas Biliūnas

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Klyvlendo ramovėnai Šv. Jurgio bažnyčioje Atminimo dienos minėjime.

G. Juškėno nuotr.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jaukią atmosferą lūdesio valandoje. Didelė alkštė automobiliams pastatyti.

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS LIETUVA – 1999

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.

Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

NORMLS

V. R. MATAS

Visi teisiniai pataravimai

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Klyvlendo (Cleveland, Ohio) Lietuvių pensininkų klubo gegužinė įvyks liepos 11 d., sekmadienį Lietuvių namų viršutinėje salėje. Pradžią – 12:00 p.p.. Numatoma turtinga loterija. Skanūs pietūs laukia visų pensininkų ir svečių.

Liepos mėnesį gimtadienius švenčia šie Lietuvių pensininkų klubo nariai: Vytautas Aušrotas, Donatas Balčiūnas, Emilija Cigienė, Viktoras Degutis, dr. Vitol-

das Gruzdis, Jadvyga Ignatavičienė, Stasys Ignatavičius, Bernardas Jakaitis, Jonas Kazlauskas, Stasė Mačienė, Jurgis Malskis, Stasys Pabrinkis, Aleksas Petraška, Ona Ralienė, Antanas Rukšėnas, Ignas Stankus, Eufemija Steponienė, Vanda Trimačienė, Antanas Valaitis, Julija Venciuviene, Ignas Verbyla, Vytautas Žitkus, Ona Žygienė.

Jonas Kazlauskas

PASIRUOŠIMAS "TĖVYNĖS GARSŲ" 50-MEČIUI

Aurelija M. Balašaitienė

Birželio 16-os vakare Dievo Motinos parapijos konferencijų kambaryje įvyko antrasis "Tėvynės garsų" jubiliejaus organizatorių ir rėmėjų susirinkimas, kurio tikslas – apžvelgti specialaus komiteto nuveiktus darbus ir parengtus planus. Susirinkimą pravedė jubiliejaus komiteto vicepirmininkas Zenonas Dučmanas, pavaduodamas sunegalavusį pirmininką Jurgį Malskį. Buvo aptarti dalyvių pasiūlymai bei patarimai.

Dviejuose posėdžiuose priimti keli sprendimai. Visų pirma buvo nustatyta rugsėjo 11 d. Lietuvių namuose įvyksiančio minėjimo programa. Jo pradžia numatyta 6:30 v.v. Pirmiausia susirinkusių laukia kokteilių valandėlė. Po jos, Algiui Rukšėnui vadovaujant, bus akademinė programa: sveikinimai, prakalbos ir kt. Po jos jubiliejinio pokylio dalyviai vakarieniaus. Zenonas Dučmanas detaliai nupasakojo apie valgius, kurie bus patiekti susirinkusiems. Daugumai toks meniu buvo priimtinas, nors dėl to, ar tokiam renginyje tinka kugelis, buvo kiek pasiginčyta ir net pasijuokta.

Po vakarienos seks kon-

certinė dalis. Aldona Stempučienė sudainuos operų arijas, populiarias lietuviškas ir amerikietiškas dainas. Po koncerto – šokiai. Dauguma susirinkimo dalyvių pritarė tokiai programos eigai, nes koncertinę dalį negalima atlikti, išalkusiai publikai laukiant vakarienos.

Salėje bus 20 stalų. Bilietų kaina nustatyta po 30 dol. asmeniui. Juos bus pradėta platinti rugpjūčio pradžioje. Viso vakaro metu veiks atviras baras, kuriuo rūpinsis Raimundas Butkus. Rengėjai laukia rėmėjų, mecenatų ir aukotojų. Į ką tuo reikalu kreiptis, bus pranešta vėliau.

"Dirva" kreipiasi į visus, galinčius papasakoti apie asmenis, prisidėjusius kuriant ir pusę šimtmečio išlaikant lietuvišką radijo valandėlę mūsų telkinyje. Apie kiekvieną šioje veikloje ženkliai dalyvavusį asmenį, jums padedant, paruoštume atskiras apybraižas, iliustruotas archyvinėmis nuotraukomis, dokumentų kopijomis ir kt. Labai prašome prisidėti, įamžinant lietuvišką radijo laidų istoriją.

Redaktorius

Pavasariai Lietuvoje labai gražūs: pamažu, bet pastoviai gamta keliai iš žiemos miego. Jau apie šv. Kazimierą nuo stogų kabančiais ledo varvekliais pradeda capsėti vanduo, o saulutei idienojus, prasigriaužia griovelius ir srovelėmis vingiuoja į žemesnias vietas. Po balutes taškosi ir čirškia žvirbliai. Tai pirmas atgimstančios gamtos ženklas. Kiekviena diena – vis gražesnė už praėjusiąją. Medžiai tvinksta pumpurais ir pagaliau pasipuošia nauju žaliu rūbu, o pievas ir laukus išmargina pirmieji pavasario žiedai. Su atgimstančia gamta atgimsta ir žmogus. Atsiranda daugiau jėgų ir noro dirbti, planuoti, džiaugtis vykstančiu gamtos pasikeitimu.

Ypatingai gražus buvo mano pirmasis pavasaris Vilniuje. Nors Lietuvon jau buvo įvestos rusų igulos, bet mes, jauni studentai, nenorėjome galvoti ir pripažinti artėjantį pavojų. Džiaugėmės atgautos sostinės pavasarinio grožio, miesto aikštėmis ir parkais, įvairiaspalvių gėlių lysvėmis. Gyvenome paskutinės laisvos Lietuvos dienas, patys to net nenujauisdami, kai 1940 m. birželio 15 d. raudonoji armija užplūdo Lietuvą: atrodo, kad nuo tada prapuolė džiaugsmas ir linksmybės.

Visai kitoks jau buvo 1941 metų pavasaris. Vilniuje siautė šiltinė. Daug draugų ir studentų sirgo. Iš po nakties vienas kitas prapulavo ir nebegriždavo net paskutiniųjų pavasario semestro egzaminų laikyti. Sunku buvo pasakyti: ar guli ligoninėje, ar suimti sėdi kalėjime, ar pajutę pavojų, pasitraukė iš Vilniaus. Baimės ir netikrumo jausmas apėmė visus. Stengėmės dirbti ir ruošti egzami-

nams. Iš paviršiaus atrodė, kad gyvenimas eina normalia vaga. Tačiau atgimstančios gamtos fone nejautėme jokio jaunatviško džiaugsmo. Iš ryto pabudus, kažkoks neramus jausmas suspausdavo širdį – kad kas nors turi įvykti labai blogo. Ir tikrai – antrąją birželio savaitę pradėjo prapulti iš nakties ne tik pavieniai asmenys, bet ištisos šeimos. Iš pradžių lyg ir slapta, o po kelių dienų visai atvirai zujo sunkvežimiai, prikrauti išvežamų žmonių, saugomų ginkluotų enkavedistų. Prasidėjo baisieji birželio išvežimai ir areštai. Žmonės bijojo nakvoti namuose, net ir į studentų bendrąbutį grįžus, reikėdavo gerai apsidairyti ar nestovėti kur nors sunkvežimio, laukdamas grobio. Jau metai buvo praslinkę sovietų okupacijoje, bet laisvėje gimusiems ir patriotiškoje dvasioje užaugintiems jaunuoliams sunku buvo priimti svetimųjų jungą. Pasipriešinimas buvo jaučiamas visur: ar boikotuojant įvairias eisenas, ar nuplėšiant raudonas vėliavas, ar iškeliant mūsų trispalvę. Taip, kad kiekvienas galėjo jaustis vienokiu ar kitokiu būdu prisikaltęs primestai santvarkai. Tuo labiau, kad paskaitose būdavo daug vietinių žydėlių, kurie sekė, kas pradeda diskusijas apie Lietuvai daromas skriaudas, kas jose dalyvauja ir t.t. Šią baisią savaitę visi supratome, kad rusai ne tik pasigrobė mūsų kraštą, bet pasiryžo ir mus išnaikinti, nes Naujojoje Vilniuje ant šalutinių bėgių stovėjo prekiniai vagonų ešalonai, prikimšti žmonių, surinktų iš įvairių Lietuvos vietovių, pasmerktų išvežimui į Sibirą. Baisiose sąlygose, be maisto ir vandens, užkalnuose prekinuose

vagonuose per plyšius iškišę rankas, šaukėsi pagalbos. Viškas maišėsi siaubingame chaose, kai mes nuvykusios su maisto paketukais, stovėjome bejėgės prieš sovietų kareivių sargybą, nieko negalėdamos padėti. Tik, patalčius ant žmoniškesnio ruso, kartais pavykdavo bent cukraus ir duonos įduoti.

Šią baisiąją savaitę gavau telegramą iš Kauno, kad sekmadienį, birželio 22 dieną 10 val. ryto atvykčiau į Darbo Rūmus Kaune, Vytauto prospekte. Ten turėjo įvykti tautinių šokių varžybos, kuriose buvau pakviesta teisėjauti. Žinant, kas vyko aplinkui, ši telegrama atrodė net juokinga. Ir aš tik stebėjausi, kodėl pakvietė mane. Tiesa, tuo laiku vadovavau Vilniaus Universiteto tautinių šokių grupei ir praveddavau rytmetines mankštas Augustijonų bendrabučio mergaitėms, nors pati buvau dar tik trečio kurso studentė. Sekančią dieną tą telegramą parodžiau Marijai Baronaitei, Ji dėstė Vilniaus universitete ir mokė tautinių šokių Valstybinės Filharmonijos liaudies ansamblio dalyvius. Pasirodo, kad ir ji tokią telegramą buvo gavusi. Apsidžiaugė, kad esame bent dviese. Tarėmės, ką daryti? Bijojome įsakymui nepaklusti ir nenuvykti, bet nenorėjome ir iš Vilniaus pajudėti, nes ėjo gandai, kad kiekvieną dieną turi prasidėti karas tarp vokiečių ir rusų. Atrodė, kad tik karas gali esamą padėtį pakeisti, ir laukėme jo, kaip kokio išganymo.

Nežinioje ir baimėje praejo dar pora dienų. Pagaliau išaušo gražus, saulėtas sekmadienio rytas.

(Pabaiga – kitame numeryje)

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

**SAVI
PAS SAVUS !**

XXXXXXXXXX

**KVIEČIAME
VISUS
I
TAUPĄ !**

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac